[...]ЫЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

[...]ПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 148 (7148
ИЮНИИН 24
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

[Ү]бһэ хуряалгада бэлэдхэлые [...]ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ

[...]уу мал олонтой манай респуб[...]да хээрын сабшаланһаа хуряаг[...]абтадаг үбһэ тэжээл, илангаяа [...]тэ тэжээл болохо силос ба кон[...]рированиэ тэжээл тон ехэ удха[...]ртай байһаниинь мэдээжэ. Ма[...]таа тоо толгойе олошоруулхын, [...] шэмыень дээшэлүүлхын тулада [...]ын түрүүндэ тэжээлэй бата бэхи [...]байгуулха шухала гэжэ партиин [...]ральна Комитедэй сентябрьска [...]варска Пленумүүдэй, мүн Пар[...] Правительствын бусад тогтоол[...] дотор хэлэгдэнхэй.

[...]эхөөрөөшье тэжээл ба харуу[...]ые һайжаруулангүйгөөр мал[...]ай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ [...] һанаһанайшье дэмы гээшэ. [...] гэхэдэ, элдэб янзын тэжээлээр [...] баян газарта малаа үбэл зун[...]һайнаар эдеэлүүлдэг газарта [...]жалһаа ашаг шэмэ абалга жэ[...]дүрбэн сагта —үбэл, зун, хабар, [...]ршье—доошоо ородоггүй, харин [...] тэжээлэй үгы газарта — үбэл [...]абарай сагта үнеэд һү үгэлгээ [...] доошолуулдаг байна. Манай [...]бликын түрүү колхозууд—най[...]һарын турша соо 800—900 литр [...]еэн бүриһөө һааһан Сэлэнгын [...]ай Молотовой ба XVIII парт[...]дын нэрэмжэтэ колхозууд, При[...]альска аймагай «Заветы Ильи[...] колхоз иимэ амжалта яагаад [...]адаг байнаб гэбэл, нёдондо үбһэ [...]л ехээр бэлэдхэһэнээрээ, тэрэ[...]шагтай һайнаар гаргашалһа[...]аа, адуу малаа зүбөөр харууһал[...]раа иимэ амжалта туйлажа [...]а.

[...]спубликымнай колхозууд, МТС-[...] КПСС-эй ЦК-гэй январска Пле[...] тогтоолые дүүргэлтэ болгохые [...]жэ малай шэмэтэ ба концентри[...]нэ тэжээл болохо — тиимэһээ [...]яха, тоһо, нооһо ехээр абаха [...]ндэһэ болохо, кукурузые мүнөө [...]рхим һайн газартаа нилээд [...] тариһан байна. Мүнөө кукуру[...]лхозуудай ба совхозуудай поли[...] дээрэ жэгдээр гаранхай, бараг [...]аар ургажа байна. Ганса юун [...]тэйб гэбэл, кукурузын хойноһоо [...]һалгые—ряд хоорондын элдүү[...], шэнгэрүүлгэ гэхэ мэтые—нэ[...] үдэр удааруулангүй хэхэ хэ[...]й. Мүн кукурузые хуряалга ба [...]овалга дары түргэн бэлэдхэхэ [...]осиэ башнинууд, набтар баш[...]уд, траншейнүүдые олоорнь бод[...], силосэй буурсагуудые суг[...]тын тула корзиинкануудые хэхэ, [...]эй ногоо шэрэхэ хоорботой тэр[...]дые, бусад зэр зэмсэгүүд ба [...]на түхеэрэлгэнүүдые бэлдэхэ [...]ла. Һая ороһон бороонууд ороо[...] культурануудай, мүн сабшалан [...]ээрнүүдэй ургасын дэбтэхэдэ [...]д ехээр туһалаа. Зарим аймаг[...]жэшээлхэдэ, Кабанскын, Байка[...]дарын тон һаяын үдэрнүүдтэ [...]идөө орохоор болоод байна.

[...]ноө жэл бороотой. Тиимэһээ [...] ногооной ургаса бараг һайн. [...]гдээшьегүй байтар 10—15 хо[...]оо үбһэндөө жэгдэрэн орохо саг [...]ань. Түрүү колхозууд ба МТС-[...]энэ шухала хүдэлмэридэ тон [...]осотойгоор бэлэдхэжэ байна. [...]тэй хамта, олохон аймагуудта, [...]гаяа Ториин, Баргажанай, Хо[...] аймагуудай зарим МТС-үүд ба колхозууд үбһэ хуряалгада бэлэдхэлые уняжагайруулжа байна.

Адуу малдамнай бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ ябадалда машино-тракторна станцинуудай техникэ ба механизаторнуудай тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь мэдээжэ. МТС-үүдэй энэ угаа ехэ хүсые дүүрэнээр ашаглаха хэрэгтэй байна. Гэбэшье, республикын Хүдөө ажахын министерствын мэдээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ МТС-үүдэй сенокосилкануудай хахадынь шахуу заһагдаагүй байжа байха юм. Мүн силосорезкэнүүд бүришье удаанаар заһагдана. Куйтунска, Үдын, Бургалтайн МТС-үүд үбһэ хуряалгын машинануудые ёһотойгоор заһажа эхилээдүй гэхэдэшье болохоор. Мүн Ториин, Баргажанай, Кыренэй МТС-үүдтэ хуряалгын машинанууд тон удаанаар ба муугаар заһагдажа байна. Теэд үбһэ хуряалгын газаа орожо ерээд байхада иимэ байдалые тэсэжэ болохогүй.

Хүдөө ажахын министерство, КПСС-эй айкомууд ба аймгүйсэдкомууд, МТС-үүдэй директорнүүд ба колхозуудай правленинүүд болбол үбһэ хуряалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые бүхыдэнь тон ойрын үдэрнүүдтэ усадхахын тула эрид шанга хэмжээ абаха ёһотой.

Хамагайл түрүүндэ тэдэнэр хадаа МТС-үүд болон колхозуудай бүхы машинанууд, гар зэмсэгүүдые энэ һарын дүүрэтэр хуряалтада хүсэд бэлэн болгуулха хэмжээ абаха ёһотой юм. Үбһэ хуряалгын үедэ тракторна бригадануудта техническэ туһаламжа үзүүлхын тулада нүүдэл автомастерскойнуудые түхеэрхэ, тэдэниие запасной частьнуудаар ба материалнуудаар хангаха хэрэгтэй.

Хуряалгын хүдэлмэриин тодорхой түсэб ба график зохёохо, тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудые үнэн шударгуу колхознигуудаар ба механизаторнуудаар бүридүүлхэ, тэдээнэй бригадирнуудаар дүй дүршэлтэй, зориһондоо хүрэжэ шадаха эрид зоримгой хүнүүдые табиха хэрэгтэй. Түсэб ба графигуудые зохёоходоо сабшалангай участогуудые тус тус бригадануудта даалгаха, участок бүхэндэ хэхэ хүдэлмэриин болзор тогтоохо, участок бүхэндэ үбһэ сабшаха ба силос дараха болзор тогтоохо, үбһэ хуряалгын агрегадуудта бэрхэ трактористнууд ба машинистнуудые һургаха хэрэгтэй.

Адуу малаа үбһэ тэжээлээр дутаадаг, тиимэһээ урда урда жэлнүүдэй тулюур байдалһаа зохихо һургаал абажа, мүнөө жэл тэжээл бэлэдхэлгэдэ эрхим һайнаар бэлэдхэжэ, эбтэй эмхитэйгээр энэ ажалые үнгэргэхэ ёһотойбди. Хуряалгын, тармалгын, сомоололгын бүхы машинануудые, тракторнуудые, хажуур, алха, дүшэ, тармуур, аса гэхэ мэтэһээ эхилээд—бүхы гар зэмсэгүүдые, хүдэлмэрилхэ хүнүүдээ, мори унаагаа, тэргэ тоногоо—эдэниие тэжээлэй түлөө добтололгодо тон ойрын үдэрнүүдтэ бэлэн болгохо шухала.

Үбһэ хуряалгада эрхимээр бэлэдхэлгэ, эмхитэйгээр тэрээниие үнгэргэлгэ хадаа КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумээр табигдаһан зорилгонуудые дүүргэлгэдэ тон ехэ туһа нэмэри болохо байна.

Совхозуудта хонидой нооһо хайшалалга дүүрэхэ дүтэлөө

[Р]оссийска Федерациин урда райо[...]тахи совхозуудта хонидой ноо[...]айшалалга гол түлэг дүүрээ. По[...]жьеын совхозуудта хонидэй ноо[...]айшалалга дүүрэхэ ойртобо.

[С]овхозуудта хонидой нооһо хай[...]а хүдэлмэри энэ жэлэй хабар [...]тэйгээр үнгэржэ байна. Хони [...]алха 700-гаад шахуу централи[...]нно пунктнууд совхозуудта бай[...]агдаа. Тэдэ пунктнуудта 1300-[...] шахуу агрегадууд хүдэлмэрил[...] Совхозуудай хонид тамир һайн[...]аар ондо ороо. Энээнһээ боло[...] хонидой нооһоной шанар һайн [...]аа. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орхо[...]690 грамм үлүү ехэ нооһон хайшалагдаа. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор Ставропольско хизаарай совхозуудта хонин бүриһөө дунда зэргээр 5,5 килограмм нооһон хайшалагдаһан байна. Харин үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө 4,4 нооһон хайшалагдаһан юм. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал Грозненско областиин совхозуудта хонин бүриһөө килограмм хахад, Сталинградска областиин совхозуудта 900 граммаар үлүү ехэ нооһон хайшалагдаа.

Российска Федерациин совхозууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулбал ороной нооһо ээрэлгын фабрикануудта 28 процентээр үлүү ехэ нооһо эльгээгээ.

Шэнэ ургасын таряа тушаажа эхилбэ

[Т]АШКЕНТ, июниин 22. (ТАСС). [Узбе]кистанай колхозууд шэнэ урга[сын] таряа гүрэндэ тушаажа эхилбэ. [Кашка]-Дарьинска областиин хүдөө [ажах]ын артельнүүд таряа тушаал[ын] пунктнуудта гурбан зуугаад ав[тома]шинаар шэниисэ, ячмень ту[шаа]аа. Самаркандска областьһоо мүн лэ ехэ хэмжээнэй шэнэ ургасын таряан тушаагдана.

Узбекистанай заготзерногой бүхы пунктнуудта таряа ашаалха, буулгаха хүдэлмэри механизировалэгдээ. Таряа ашаалха, буулгаха хүдэлмэри үнгэрэгшэ жэлтэй сасуулбал республика соо хоёр дахин ехээр механизировалэгдээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, Индиин Премьер-Министр Джавахарлал Неру хамтын Мэдүүлгэдэ гар табиба

Июниин 22-то Кремлёвко Ехэ Ордон соо үнэн зүрхэнэй ба хани харилсаанай оршон байдалда СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, Индиин Премьер-Министр Джавахарлал Неру хамтын Мэдүүлгэдэ гар табиба. 20 час 15 минута. Ород ба английска хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэһэн хамтын Мэдүүлгын текстын байһан столдо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин ба Индиин Республикын Премьер-Министр Джавахарлал Неру энэ договорто гар табихын тула ошобо.

Н. А. Булганин ба Джавахарлал Неру хамтын Мэдүүлгэдэ гар табиба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Индиин Республикын Премьер-Министр Джавахарлал Неру хоёр гараа барисалдаба.

Хамтын Мэдүүлгэдэ гар табилгын үедэ уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха хэрэгтэ, арадуудай хоорондо эб найрамдал ба хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ СССР-эй Правительствын, Индиин Правительствын шэнэ, онсо шухала оруулалта тухай гэршэлһэн хамтын Мэдүүлгэдэ гар табиһан актые хабаадагшад альга ташалгаар һайшааба.

Хамтын Мэдүүлгэдэ гар табилгын болоходо советскэ талаһаа Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. З. Сабуров, М. Г. Первухин, Н. С. Хрущев, П. Н. Поспелов, М. А. Суслов, СССР-эй Оборонын Министр Г. К. Жуков, Советскэ Союзай Маршал В. Д. Соколовский, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүгэй Министрын нэгэдэхи орлогшонор А. А. Громыко, В. В. Кузнецов, «Правда» газетын главна редактор Д. Т. Шепилов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын хэблэлэй Таһагые даагша Л. Ф. Ильичёв, советскэ болон гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаба.

Хамтын Мэдүүлгэдэ гар табилгын болоходо индийскэ талаһаа Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол К. П. Ш. Менон, Индиин Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Генеральна Секретарь Н. Р. Пиллаи, Индиин Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Европейскэ Таһагые даагша А. Хуссейн, Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг Посольствын дипломатическа состав, Дж. Неругэй басаган Индира Ганди, СССР-тэ байгаа индийскэ журналистнуудай делегаци байлсаа.

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Индиин Республикын Премьер-Министр Джавахарлал Нерутэй хөөрэлдэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Индиин Республикын Премьер-Министр Джавахарлал Нерутэй июниин 22-то Кремль соо уулзаба. Уулзалгын болоходо Л. М. Каганович, А. И. Микоян ба Н. С. Хрущевой хабаадалгатай хөөрэлдөөн болобо.

Дж. Нерутэй хамта ябалсаһан Индиин Республикын МИД-эй Генеральна Секретарь Н. Р. Пиллаи, Индиин Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Европейскэ Таһагые Даагша А. Хуссейн, Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол К. П. Ш. Менон ба Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг Посольствын Нэгэдэхи секретарь П. Н. Кауль хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Хөөрэлдөөндэ Советскэ талаһаа СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Нэгэдэхи орлогшонор А. А. Громыко, В. В. Кузнецов байлсаа.

Хөөрэлдөөн үнэн зүрхэнэй хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө. (ТАСС).

Джавахарлал Неру СССР-эй Науканuудай академиин атомна электростанци хараба

Индиин Республикын Премьер-Министр, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Джавахарлал Неру, тэрээнэй басаган Индира Ганди, Индиин Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын генеральна секретарь Н. Р. Пиллаи, Индиин Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын европейскэ таһагые даагша А. Хуссейн гэгшэд СССР-эй Науканuудай академиин атомна түрүүшын электростанциие июниин 22-то хараба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшонор Л. М. Каганович, А. И. Микоян Джавахарлал Нерутэй атомна электростанцида ерэлсээ.

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, Индиин Республикаһаа СССР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол К. П. Ш. Менон, Посольствын дипломатическа состав, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, Джавахарлал Неруе үдэшэлсөө.

(ТАСС).

Дж. Неру—Московско университедэй юридическэ науканuудай хүндэтэ доктор

М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Гүрэнэй Московско университедэй Эрдэмтэдэй соведэй заседани июниин 21-дэ болоо. Индиин Республикын гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Джавахарлал Нерудэ Московско университедэй юридическэ науканuудай хүндэтэ докторой нэрэзэргэ олгохо гэһэн дурадхал зүблэхэ зүйлэй нэгэдэхи асуудалда табигдаһан байгаа.

Юридическэ факультедэй декан А. Г. Лашин энэ дурадхалыень тайлбарилха зуураа ингэжэ хэлээ:

—Г-н Неру хадаа национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эдэбхитэй хабаадагша, Индиин национальна бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэгшэ, агуу ехэ гүрэнэй политическэ хүтэлбэрилэгшэ мүн гэжэ бидэнэр мэдэнэбди.

Г-н Джавахарлал Неру Индиин Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр байха зуураа уласхоорондын эрхын принципүүдые аршалан хамгаалхын түлөө, ехэ ба бага гүрэнүүдэй бодото эрхые хүндэлэн мэдэрхын түлөө, Азида, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө саг үргэлжэ оролдолго гаргадаг ба гаргажашье байна.

Эрдэмтэд юристнүүдэй оруулһан дурадхалые МГУ-гэй Эрдэмтэдэй соведэй бүхы гэшүүд, мүн эрдэмтэдэй заседанида хабаадагшад нэгэн дуугаар һайшаагаа. Советскэ юристнүүд Индиин гүрэнэй, мүн индийскэ арадай эрхын түүхые ехэ анхаралтайгаар ба һонирхолтойгоор шэнжэлдэг, Индиин национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, шэнэ Индиие байгуулхын түлөө тэмсэлдэ г-н Неругэй ехэ үүргэтэй байһые мэдэрдэг байна гэжэ юридическэ факультедэй профессор Н. Д. Казанцев үгэ соогоо тэмдэглээ. Джавахарлал Неругэй научна зохёолнуудынь советскэ юристнүүдтэ һайн мэдээжэ юм.

Филологическа факультедэй профессор академик В. В. Виноградов, университедэй проректор профессор Г. Д. Вовченко гэгшэд Эрдэмтэдэй соведэй оруулһан дурадхалые мүн лэ халуунаар дэмжээ. Джавахарлал Нерудэ Московско университедэй юридическэ науканuудай хүндэтэ доктор гэһэн эрдэмтын нэрэзэргэ олгохо тухай тогтоолые Эрдэмтэдэй совет нэгэн дуугаар баталан абаа.

(ТАСС).

Кукурузын, хартаабхын, корнеплодуудай тарилгые һайнаар харууһалха

Тарилгада, илангаяа кукурузын, хартаабхын болон тэжээлэй корнеплодуудай тарилгада саг болзортонь шанар һайнтайгаар харууһа хэхэ гээшэ баян ургасын түлөө тэмсэлдэ шиидхэхы удхашанартай юм. Газарай хүрьһые һайнааршье элдүүрилээд, һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэшье таряад, саашадаа харууһа хэнгүй орхижорхёо һаа, өөдтэй һайн ургаса хуряагдахагүй байна. Энэ жэлдэ манай Кабанскын аймагай колхозуудай полинууд дээрэ ургасада харууһа хэхэ хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар ябуулагдажа байна. Кукурузын бүхы мянга гаран гектар тарилга борнойлогдожо дүүрээ. Июнь һарын арбаадаар манай эндэ бороо ехээр орожо, кукурузымнай полинууд мүнөө жэгдэрэн хүхэрөө. Һүүлэй үдэрнүүдтэ кукурузын эшэнүүдэй ургаһан полинууд дээрэ хүндэлөөшэнь борнойлго хэгдэжэ захалба. Мүн хартаабхын полинууд борнойлогдожо байнхай. Энэ зундаа хартаабхын полинууд хоёрһоо үсөөн бэшээр борнойлогдохо, удаань культиватораар элдүүрилэгдэжэ байха юм.

Кукурузын, хартаабхын полинуудые борнойлходоо бидэнэр газарайнь хүрьһые зөөлэрүүлнэбди, шииг нойто тогтоонобди, һая ургажа байһан буртаг үбһэнүүдые үгы хэнэбди. Тиихэдэ, борнойлогдоһон газарай хүрьһэндэ агаар һайнаар орожо, ургамалай үндэһэнүүд хүгжэдэг байна.

Кукурузын эшэнүүдэй ургажа байха үедэ нэгэ нүхэн соо ургаһан олон эшэнүүдые шэнгэрүүлхэ гээшэ эдеэгээ татажа байһан буурсагуудые абаха хэрэгтэ тон ехэ удхашанартай юм. Энэ хүдэлмэриие оройтуулжа болохогүй. Кукурузын һая ургажа байһан эшэнүүдэй 3—4 набшаһануудтай болоод байхадань нэгэ нүхэн соо 2 эшэ үлөөгөөд лэ, бэшыень һугалжа хаяха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, нэгэ доро олон эшэнүүд байхадаа газарай хүрьһэндэ байһан шэмэтэ бодосуудые ба уһа бэе бэедээ хубаалдажа, мүртэйгөөр ургадаггүй байна. Гадна, олон эшэнүүд нэгэ дороо байхадаа бэе бэеэ наранай гэрэлһээ халхалдаг юм. Кукурузын эшэнүүдые ингэжэ саг болзортонь шэнгэрүүлээгүй хада буурсагууд оройтожо эдеэгээ татадаг, үгышье һаа оройдоо ургадаггүй байна. Энэ хүдэлмэриие манай колхознигууд һаяын үдэрнүүдтэ эхилхэнь.

Кукурузын эшэнүүдые ингэжэ шэнгэрүүлһэнэйнгээ һүүлдэ нэмэлтэ тэжээл оруулалсан 8—10 сантиметр гүнзэгытэйгөөр ряд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэдэг. Бидэнэр энэ зундаа 3 дахинһаа үсөөн бэшээр ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ, хоёр дахинһаа үсөөн бэшээр нэмэлтэ тэжээл оруулха байнабди. Мүн хартаабхын, тэжээлэй корнеплодуудай полинуудта хоёр дахин нэмэлтэ тэжээл оруулагдаха юм.

Түрүүшын ряд хоорондын элдүүрилгэ хэһэнэйнгээ һүүлдэ наг шэбхын шүүһээр гү, али шубуунай аргалаар нэмэлтэ тэжээл оруулхада һайн байдаг. Гурбадахяа ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхынгээ урда тээ хоёрдохи нэмэлтэ тэжээл оруулагдаха ёһотой. Хоёрдохёо нэмэлтэ тэжээл оруулхадаа гурбадахи ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхынгээ урда тээ гектар бүхэндэ 1—1,5 центнер суперфосфат, 1 центнер калийна дабһан оруулагдадаг. Хэрбээ минеральна утэгжүүлгэнүүдэй үгы байгаа һаань, гектарта 2—3 центнер үнэһэ оруулжа болохо. Бидэнэр ряд хоорондын газарнуудые элдүүрилхэ, нэмэлтэ тэжээл оруулха хүдэлмэринүүдые саг болзортонь, шанар һайнтайгаар үнгэргэхын түлөө тэмсэхэбди.

Мүн баян ургаса ургуулхын тулада кукурузын эшэнүүдые искусственнаар үрэжүүлхэ, хэнзэ һалаануудые саг болзортонь отолжо хаяха гээшэ ехэхэн удхашанартай. Зундаа кукурузын ургасада хоро хүргэдэг хорхой шумуултай шангаар тэмсэхэ шухала.

Кукурузын, хартаабхын болон тэжээлэй корнеплодуудай тарилгада харууһа хэхэ механизмууд манай МТС-тэ бии. Гансал тэдэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Манай МТС-эй хүдөө ажахын мэргэжэлтэд кукурузын, хартаабхын болон тэжээлэй корнеплодуудай тарилгада хайшан гэжэ харууһа хэхэ тухай заабаринуудтай колхозниг ууудые танилсуулжа байдаг.

Июнь һарын арбаадаар, мүн хорёодоор манай Кабанскын аймагта бороо ехээр орожо, таряанайшье, кукурузынишье, мүн бусад бүхы культурануудайшье ургаса элитээр һайжаржа байна. Зорилго юуб гэхэдэ, зунай сагта тарилгада һайнаар харууһа хэжэ, хүдөө ажахын бүхы культурануудай баян ургаса ургуулхын түлөө тэмсэхэ ёһотойбди.

А. Капустин, Темлюйскэ МТС-эй главна агроном.

Зэдын аймагай Үшоотэйн МТС-эй механизаторнууд харьяата колхозуудайнгаа кукурузын полинуудые культивацилжа захалаа. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ нүхэр Каленовой хүтэлбэрилдэг тракторна бригадынхид тон түрүүлжэ энэ хүдэлмэриие захалһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бригадын тракторист Андрей Никонов ряд хоорондын газарые тракторaар культивацилжа ябана. Культиватор шороха зуураа тэрэ үдэрэйнгөө даалгабариие 150—200 процент дүүргэнэ. М. Хезретовэй фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Бэелүүлэгдээгүй шиидхэбэри

Силоснэ барилгануудые түргэнөөр ба һайнаар барижа дүүргэхэ тухай асуудалые Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци хэдэн дахин зүбшэн хэлсэһэн байха юм. Жэшээнь, апрель һарада болоһон партийна бюрогой заседани дээрэ энэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, май һарын нэгэнһээ июлиин 1 болотор силоснэ барилгые дүүргэхэ гэһэн тогтоол абтаһан байгаа.

Тэрэ сагһаа хойшо нилээд үнихэн болобо. Хэрбээ партийна суглаанай шиидхэбэриин дүүргэлтын түлөө һанаагаа табяад, энэ хэрэгые һайнаар эмхидхээ һаа, майн 1-һээ хойшо силоснэ барилгаар ехэхэн хүдэлмэри хэжэ шадагдаха байгаа. Теэд батаһан абаһан шиидхэбэреэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө колхозой партийна эхин организаци эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаагүй. Тиимэһээ энэ шиидхэбэринь миил саарһан дээрэ үлэһэн байна. Жэшээлбэл, эндэ 5500 тонно силосэй багтаха траншейнүүд мүнөө жэл баригдаха ёһотой аад, нэгэшье траншей бэлэн болоогүй. Тус колхоздо хүдэлдэг Сэлэнгын МТС-эй хоёр скрепер бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана, харууһа муутай дээрэһээ эбдэрнэ. Механизмуудай иимэ муугаар ашаглагдажа байхада МТС-эй парторганизаци (секретаринь нүхэр Агильдин) зохихо хэмжээ абанагүй.

Иимэ байдалай тохёолдоод байхада колхозой хүтэлбэрилэгшэд механизмуудтаа найдаад һуунгүй, траншейн нүхэнүүдые гараар малтуулжа эхилхэ байгаа. Гэбэшье, тэдэнэр гараар нүхэ малтахаһаа ехэ залхуурдаг, «шефүүднай туһална бэзэ» гэжэ найдаад һуужа байдаг.

Шефүүдтээ найдаад һуужа байхадань, тэдэнь мүн колхознигуудаа хүлеэгээд байдаг ушар эндэ бии. «Манай шахтын коллектив Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 250 тонно багтаха силосэй траншей бариха договортой юм. Мүнөө барилгада хэрэгтэй шулуу, цемент болон бусад материалнуудые бэлэдхээд, зөөжэ эхилээбди. Теэд траншей барижа эхилхэ гэхэдэ, бэлэн болоһон нүхэн байхагүй», гэжэ Галуута-Нуурай рудоуправлениин 2-дохи шахтын начальник Лапаев хөөрэнэ. Мүн эндэ ажаллахаяа ерэһэн промышленна предприятинуудай бусадшье хүтэлбэрилэгшэд тиигэжэ хэлсэдэг. Иигэжэ бэе бэедээ найдаад, бэе бэеэ хүлеэгээд һуужа байтарнь силоснэ барилгын һара хахалһаа үнгэрөө.

Түсэбэй ёһоор баригдаха 11 траншейн дүрбыень колхоз өөрынгөө хүсөөр бариха юм, теэд энэ хүдэлмэри баһа эхилэгдээдүй. Траншейнүүдые барихын тула 4 хүнһөө эмхидхэгдэһэн бригада бии аад, ондоо ажалда табигданхай. Тус бригадын бригадир коммунист Балбаров өөртөө гэр барижа байдаг. Тиихэдэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Шагдыров энээн тушаа мүн лэ һанаагаа ехээр зобоогүй хэбэртэй хөөрэнэ: «4 траншей өөһэдынгөө хүсөөр бариха аргамнай үгы, барилгада ябаха хүнүүдшье олдоногүй... Тиимэһээ тэрэ 11 траншейнүүд бултадаа шефүүдэй туһаламжаар баригдаха болохонь ха» гэжэ баһал шефүүдтээ найдангяар хэлэнэ.

Зүгөөр силоснэ барилгада ябалсаха хүн эндэ «олдоногүй» гэһэн шалтаг ямаршье үндэһэгүй юм. Хүдэлмэришэдэй хүсэн тус колхоздо яһала бии. Гансал энэ хүсые эмхидхэхэ ба хүтэлбэрилхэ хэрэгтэй. Ниитын ажалда хабаадалсадаггүй гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, мүн бусадшье миин ябадаг хүнүүд эндэ олон. Партиин табиһан зорилгые тэдэнэртэ гүнзэгыгөөр ойлгуулжа, бүгэдэарадай энэ хэрэгтэ артелиин гэшүүн бүхэниие хабаадуулха гэжэ партийна организаци оролдоногүй.

Мүнөө силоснэ барилгын һара ябажа байна. Энэ һара соо силоснэ барилгые дүүргэхэ тон шухала, энээн тушаа арга боломжошье гүйсэд бии. Нүхэ малтаха механизмууд, материалнуудые зөөхэ автомашинануудшье олон. Хоёр пилорама миин хэбтэнэ. Эдээниие хэрэглэхэ шухала. Колхозой партийна организаци эдэ бүхы арга боломжые бултыень хэрэглэжэ, силоснэ барилгын хүдэлмэриие шамдуулха зэргэтэй. Энэ хэрэгтэ нютагай дунда һургуулиин, амбулаториин, сомоной Советэй ба бусад эмхи зургаануудай албахаагшадые, мүн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, колхозой контородо ажалладаг хүнүүдые воскресникгтэ үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэй.

Колхозой партийна организаци болон правлени силоснэ барилгын хүдэлмэрике гансал шефүүд хэхэ юм гэжэ найдаад һуунгүй, бии байһан бүхы арга боломжоёо элсүүлжэ, энэ хүдэлмэриие болзор соонь заатагүй дүүргэхэ ёһотой.

Б. Ширеторов,
манай корреспондент.

Силоснэ барилгада туһалха ёһотойбди

Гашейнхидэй үүсхэлые дэмжэжэ, манай МТС харьяата колхозуудтаа 2 мянган тонно багтаха силоснэ траншейнүүдые барижа үгэхэ гэһэн байгаа. Энэ хүдэлмэри дээрэ 80-яад механизаторнууд, хэдэн олон машина зэмсэгүүд хүдэлжэ байна.

Силоснэ барилгын һарын соносхогдоһон үдэрһөө эхилэн манай парторганизаци тус барилга дээрэ ажалладаг механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлнэ.

Мүнөө манай механизаторнууд абаһан уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байна. Эндэ коммунистнууд түрүү зэргэдэ ябалсана. Коммунист Е. Назаровай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадынхид Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо шулуун ханатай 130 тонныи траншей 10-аад хоног соо барижа дүүргээд, июниин 20-до тушаажа үгөө. Тиихэдэ коммунист Беловой хүтэлбэрилдэг тракторна бригада «Искра» ба Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта 45—45 тонныи 2 траншей барижа дүүргээд, һаяхан тушаажа үгэбэ.

МТС-эй коллективэй хүдэлмэришэдһөө эмхидхэгдэһэн тусхай бригада (бригадирынь нүхэр Антонов), силоснэ барилга дээрэ мүн һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тус бригадын хүдэлмэришэд Рымарев, Назаров, Кушнарев, Патрахин гэгшэд социалистическэ мүрысөөндэ идэбхитэйгээр оролсожо, ажалай эрхим жэшээ харуулна, нормоёо хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ бригада 140 тонныи 2 секцитэй траншей барижа тушаагаад, мүнөө 150 тонныи траншей дүүргэхэеэ байна.

Гэхэтэй хамта, зарим колхозуудай парторганизаци иимэ шухала хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана, силоснэ барилгада колхознигуудаа олоор хабаадуулнагүй, барилгашадай дунда эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулнагүй. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизаци (секретаринь нүхэр Болонев) силоснэ барилгын хүдэлмэридэ коммунистнуудай үүргые элсүүлнэгүй.

С. Лебедев, Тарбагатайн аймагай Ехэ-Куналейн МТС-эй парторганизациин секретарь.

Барилганууд һаяар дүүргэгдэхэнь

Түнхэнэй аймагай Толтойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой барилгашад силоснэ барилгын һарада оролсоод, эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. һаяхан эндэ 200 — 200 тонно силосэй багтаамжатай 3 траншей малтагдажа дүүргэдэбэ.

Мүнөө колхозой барилгашад эдэ траншейнүүдээ ханалжа байна. Тэдэнэр силоснэ барилгынгаа хүдэлмэриие энэ һарын 25 болотор сүм дүүргэхээр хараална.

Силоснэ барилгануудые хэхэ хүдэлмэридэнь «Аршан» курортын коллектив колхоздо туһаламжа үзүүлэв.

Колхоз баригдаһан траншейнүүд соогоо 600 тонно силос дараха байна. Фуражна үнеэн бүхэндэ дунда зэргээр 6 тонно силос хүртэхэ болоно.

С. Андыков.

АЖАЛАЙ НОВАТОР Ф. И. САВКИН

Заводой цехүүдэй шулуун корпусууд июниин шанга наранда зэрэлгээтэн харагдана. Тэдэ цехүүдэй ехэ сонхонууд доогуур, асфальтаар хушагдаһан харгынуудай хоёр хажуугаар таригдаһан уляангирнууд набша намаагаа хүсэшэнхэй, баглайран ногоорно.

Арматурна цехын газаа хүдэлмэришэдэй һуужа амарха тусхай талмай түхеэрэгдэнхэй. Тойроод тополь, акаци болон бусад модо, бургааһад үдхэнөөр таригданхай. Үдэрэй эдеэлгэнэй үе байһан тулада түргөөр эдеэлжэ урдиһэн хэдэн хүдэлмэришэд эндэ сугларaад, домино наадажа байба.

—Эх! Федор Ильич, гоёор лэ панхаруутабат даа. Домино наадахын тулада баһал дүй дүршэл хэрэгтэй юм шуу даа. Тиимэһээ өөрөө энэ һурагшынгаа һурагшань болохо болобош,—гэжэ байжа нэгэ хүн эльгэ хатана...

— Зүб, зүб. Федор Ильичтээ дүй дүршэлөө дамжуулан үгэхэ болобош, Сергей, — гэлдэн, хүнүүд дарья табилдана.

Залуухан хүбүүн Сергей һургагшаяа шүүжэрхиһэндээ баярлан, омог дорюунаар шагайнуудайнь нюдэнүүдые тооложо, нэрэ һурагүй «аяар 130, 130» гэжэ байжа шангаар хашхаран байба. Иниһээр байтар эдеэлгэнэй саг дүүрэхэ дүтэлжэ, хүдэлмэришэд шамдууханаар ажал тээшээ таран ошоно. Мүн Федор Ильич Савкин доминогоор шүүгдэһэндээ бага хороо бусалһан янзатай «үглөөдэр шатараар туршуужам, хэр байгша аабта» гэһээр аалихан гэшхэдэлээр цехтээ орожо ерэнэ. Мастерай таһагай нээлгэтэй үүдээр харахадань, ханада байһан часыгай стрелкэнүүд арбаад минутагүй 1 час болохоёо байһаниие харуулна. Паровозуудай мантан томо корпусууд дээрэ үргэгдэнхэй байна. Эдеэлгэнэй сагай дүүрээшьегүй һаа, нэгэ хүн паровозой тендер дээрэ гаранхай, хүдэлмэрсэ эхилээд электрогагнууриин нюдэ һаргаама сэгээн гал сасаруулжа эхилнэ...

Федор Ильич станогойнгоо хажууда хүрэжэ ерэһээр рубильник табижа, станогоо хүдэлгэжэрхибэ. Эрьелдэжэ байһан частьнуудыень тоһодоод, удаань байлгажа, олон шүрэбүүдые шангадана, хэдэн ондоо отолуурнуудые аршажа байжа верстак дээрээ зэргэлүүлэн табижархёод, саана байһан станогтоо ошобо.

— Зай, Сергей! Домино наадалгые һайнаар лэ шудалаа байнаш. Тэрээн шэнгеэрээл токариин мэргэжэлые шудалха ёһотойш,— гээд нүхэр Савкин отолуураа һуулгажа ядажа байһан залуу хүбүүнэй далые барбагар ехэ гараараа альгадасагаагаад абана.

—Федор Ильич, энэмни тааража үгэхэсэ болишобо, яаба гээшэб? — гэн Сергей домино наадалга дээрэ ехээр хүхиһэндөө аягүйрхэн байба.

—Үшөө дахин хараад бай, барюулайнь хабшуурые тааруулха хэрэгтэй ха юм даа,—гэжэ байжа, нүхэр Савкин һурагшынгаа станогые бэлэн болгожо үгөөд, деталяа тошылдожо эхилхэдэнь станогтоо ерэнэ.

Хүрэжэ ерэһээр тэрэ ябууд дундаа үни бэлэдхээтэй байһан детальнуудай нэгые абажа станогтоо табиһаар, хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Ажаллажа байхыень харахада хэрэг ажалаа эрхимээр шудалһан хүн гэжэ мэдэхээр. Станогойнь оньһонууд аятай зохидхоноор тааруулагданхай, нэгэ жэгдэхэнээр хүдэлнэ. Эршэн дундаа эрьелдэжэ байһан үрэмүүдынь түмэрэй зомгоол мушхаралдуулан гаргана. Үдэрэй эдеэлгэнһээ хойшо хоёр час үнгэрөөд байхада Федор Ильичын верстак дээрэ паровозно инжекторэй бэлэн болоһон хэдэн детальнууд жэрылдэжэ байба. Тэдэниие тоолоод үзэхэдэнь, халаанайнь нормо 180 процент дүүргэгдэһэн байба ха, теэд токарь часаа хараад «ажалай үдэрэй дүүрэтэр үшөө хоёр час, нормын дүүргэлтэ 250 процент болохо» гэжэ гансаараа дуугараад, хүдэлмэрсэ үргэлжэлүүлжэ ороно...

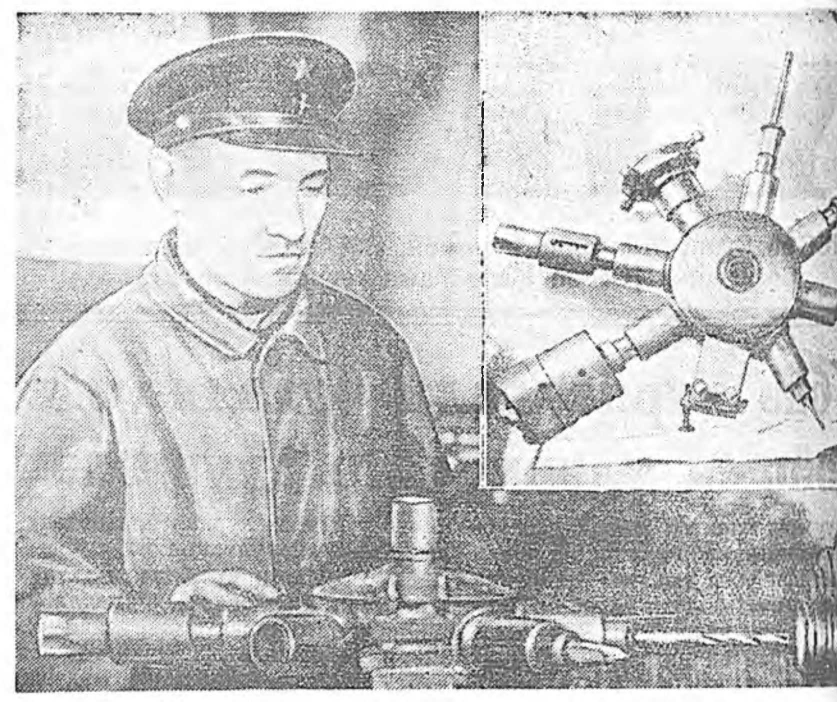
Халаанай дүүрэхын урда тээхэнэ графигай дүүргэлтые шалгажа ябаһан цехын мастер Иван Иванович Кравцов нүхэр Савкинай хажууда хүрэжэ ерэһээр тэрэнэй хүдэлмэриин амжалтаар ехэ һонирхон:

—Федор Ильич, шэнэ зэмсэгүүдтнай ямар үрэ дүн харуулжа байнаб?—гэбэ.

—Бараг даа, хоёр һара соо энэ головка зохёожо тулиһанайнгаа ашые харюулжа байнаб, ажалаймни бүтээсэ 3—4 дахин дээшэлбэ хаш.

—Шэнэ юумые айнгүйгөөр хэрэглэхэ, нэбтэрүүлхэ гээшэ иимэл ха юм даа.

—Тэрэшье зүб, теэд мүнөө цехынгээ олонхи станогуудта иимэ универсальна головкануудые табиха зорилготой болобобди. Тиигээ хадаа ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлжэ, табанжэлэйнгээ даалгабариие абаһан уялгаһаа бүри урид дүүргэхэмнай лабтай, — гээд нүхэр Савкин хэдэн ондоо отолуур, үрэмтэй головкаяа гар дээрээ үргэн байгаа һэн...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Савкин ажаллажа байна. Хүрээ соо тэрэнэй зохёоһон шэнэ отолуурнуудтай головка.

В. Муллерай фото.

* * *

Федор Ильич Савкин Ленинэй орденто ПВЗ-гэй түрүү новаторнуудай нэгэн юм. Тэрэ тус заводто аяар 18 жэлдэ таһалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна. Энэ үе соо токариин мэргэжэлые эрхимээр шудалжа, токарна хэрэгые саашадань творческоор хүгжөөхын тулада ехэхэн оролдолго гаргана.

Байгша оной апрель һарада Сибириин, Дальна Востогой ба Дунда Азиин промышленна предприятинуудай түрүү токарьнуудай зүблөөн манай ПВЗ-дэ боложо, токарна үйлэдбэриие хүгжөөхын тулада шэнэ технологи ба уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Энэ зүблөөн дээрэ нүхэр Савкинай ухаалан зохёоһон дурадхал һайшаагдаһан байгаа. Тэрэ дурадхалайнь ёһоор, «ДИП-200» маркын станогто универсальна головка табигдаа. Тэрэ головкые энэ новатор өөрөө зохёоһон ба үйлэдбэри дээрээ амжалтатайгаар хэрэглэжэ байна.

Станогойнгоо отолуур, үрэмүүдые шэнэдхэн хубилгаһанайнгаа ашаар Федор Ильич ажалайнгаа бүтээсые бүри ехээр дээшэлүүлжэ эхилэнхэй. Урдань халаан соо паровозно инжекторэй уһа татадаг 3—4 деталь бүтээдэг һаа, мүнөө 20 хэһэг бүтээн гаргадаг болоо.

Федор Ильич мүнөө токариин мэргэжэлдэ хэдэн залуушуулые һургажа байха зуураа, цехынгээ станогуудта шэнэ отолуур, үрэмүүдтэй головка табилгада ехэхэн оролдолго гаргажа байна.

—Табадахи табанжэл соо 15 жэлэй даалгабари дүүргэхэ гэжэ байнаб. Теэд һүүлэй үедэ зэр зэмсэгээ хубилгаад байхадаа, энэ түйлалтаяа бага гэжэ тоолоноб. Шэнэ табанжэлдэ бүри ехэ амжалта түйлаха зорилготойб,—гэжэ нүхэр Савкин омогтойгоор мэдүүлнэ.

Б. Дашиев.

Малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ саг үргэлжын анхарал хандуулха

Ц. ДАМДИНЖАПОВ,
БМАССР-эй Культурын министр

Социалистическэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хурдан түргэнөөр хүгжэлтын бата бэхи үндэһэ һуури болгошо промышленностиие саг үргэлжэ хүгжөөхэ, хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые эрид ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, хүдөөгэй ажалшадай дунда хэгдэхэ эмхидхэлэй, политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха гэһэн иимэ зорилгонуудые КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум советскэ арадай үмэнэ табиһан байна. Агуусхэ советскэ арад энэ тогтоолыень хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байна.

Бүгэдэарадай энэ тэмсэлһээ манай республикын ажалшад мүн лэ гээгдэнэгүй. Тэдэнэрэй эршэтэ ажал хаа хаанагүй — промышленностьда, хүдөө ажахыда, мүн культурна фронтдошье шалгаран харагдана.

Город болон хүдөөгэй ажалшадай культурна эрилтые хангаха гээшэ культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй шухала зорилго болоно. Партиин табиһан зорилгые бэелүүлгэдэ олониитэ ажалшадые элсүүлхэ, тэдэнэрэй дунда хэгдэдэг ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэнь партиина, советскэ органуудта культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай түрүү хүдэлмэрилэгшэд бага бэшэ туһаламжа үзүүлнэ. Зунай сагта малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй культурна эрилтые һайнаар хангаха шухала болоод байна. Малнуудай зунай бэлшээридэ гараһанһаа хойшо нилээд саг үнгэрбэ. Үнеэдэй һү һаалгые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, малнуудаа бэлшээридэ ябуулжа таргалуулха, орооной кампаниие амжалтатайгаар үнгэргэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө һаалишад, мал адуулагшад, зооветеринарна мэргэжэлтэд, мүн малажалай бусадшье хүдэлмэрилэгшэд оролдосотойгоор ажаллажа байна. Малые зунай үедэ харууһалха газарнууд олон мянган малшадай ажаһууха ба культурнаар амарха центрынь болонхой. Малай харууһалгые эмхидхэхын хажуугаар тэжээл бэлэдхэлгын ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй культурна эрилтые хангаха зорилгоор культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха гээшэ эгээл энэ үедэ шухала болоод байна. Хүдөөгэй ажалшадай культурна эрилтые хангаха тушаа культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо.

Мухаршэбэрэй, Хэжэнгын, Закаменай, Сэлэнгын, Заиграйн, мүн бусад аймагуудай Культурын байшангууд болон клубууд хабарай тарилгын үедэ агитационно-уранһайханай бригадануудые эмхидхэһэн байна. Тэрэ бригадануудынь полевой стануудаар ябажа концерт харуулхаһаа гадна, «Дайшалхы хуудаһанууд» болон «Молни» гэжэ ханын газетэнүүдые гаргалсаһан юм. Хэжэнгын аймагай Культурын байшангай агитационно-уранһайханай бригада аймагайнгаа бүхы колхозуудаар ябажа, полевой стануудтань культурно-гэгээрэлэй элдэб хүдэлмэри эмхидхээ. Заиграйн аймагай Ташеланска хүдөөгэй клуб (даагшань нүхэр Зубакин) һонирхолтой хүдэлмэри эмхидхэнэ. Клубай дэргэдэхи совет муу бэшээр ажаллана, тэндэ харуулан ойлгуулха агитаци һайнаар эмхидхэгдэнхэй. 1955—1960 онуудта Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хэхэ хэмжээ-ябуулгануудые зураглан харуулһан плакадууд болон диаграммануудые тэрэ клуб эмхидхээ. «Молни» гэжэ ханын газетэ клубта саг үргэлжэ эмхидхэгдэнэ. Нүхэр Зубакин малай фермэнүүд болон полевой стануудаар ябажа һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэхэ зуураа, «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргалсана.

Ехэ-Куналейн МТС-эй зонодохи Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай культурна эрилтые хангахын тула хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаба. Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай зунай үедэ хэхэ хүдэлмэриин түсэб зохёогдоо. Малшадай культурна эрилтые хангаха саг үргэлжын агиткультбригада эндэ эмхидхэгдээ. Тэрэ бригадада баянист, клубай хоёр хүдэлмэрилэгшэ, аппаратуратай киномеханик, зоотехник, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ оролсоно. Малшадта кинокартина харуулагдана, мүнөө үеын уласхоорондын байдалда зорюулагдаһан лекци болон һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Уранһайханай самодеятельностиин концертнүүд харуулагдана. Бригадын гэшүүдэй туһаламжаар «Дайшалхы хуудаһанууд», «Молни» гэжэ ханын газетэнүүд гаргагдахаһаа гадна, лозунг болон плакадууд бэшэгдэнэ.

Зунай үедэ малшадай культурна эрилтые һайнаар хангаха гээшэ угаа ехэ удхашанартай байна гэжэ мэдэрээд, ажалшадай депутадуудай Хэжэнгын аймагай Советэй гүйсэдкомой культурын таһаг партийна организациингаа туһаламжаар тусхай хэмжээ-ябуулганууд хараалаа.

Малшадай суглаанууд мүнөө үнгэргэгдэжэ байна. «Малай зунай бэлшээриин үедэ малшадай урда ямар зорилго табигданаб» гэһэн асуудал тэдэ суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Малшадай һара соо хэһэн хүдэлмэриин дүн гаргалгада зорюулагдажа, һара бүри «Малшадай үдэр» эмхидхэгдэхэ юм. Тусхай автомашинатай нүүдэл культбаза аймагай центртэ эмхидхэгдэжэ байна. Тэрэ культбазын составта лектор, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ, нүүдэл худалдаа наймаан, нүүдэл кино, библиотекэ, тусхай ларек оролсохо юм. 1955—1960 онуудай турша соо аймагай колхозуудта хэгдэхэ хэмжээ-ябуулгануудые харуулһан тусхай альбомые тэрэ культбаза абалсажа ябаха байна. Колхозууд энэ культбазаһаа гадна өөһэдөө хэдэ хэдэн нүүдэл, мүн саг үргэлжын культбазануудые эмхидхэхэ юм. Малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдажа агитационно-уранһайханай хэдэ хэдэн бригаданууд эмхидхэгдэхэнь. Хэдэ хэдэн шэнэ лекцинүүд бэлэдхэгдэжэ байна. Тэдэ лекцинүүд саг соогоо уншагдадаг болохо юм.

Сулхара гэжэ нютагта аймагай 7 колхозуудай нүүдэл гүүртэ болон отарануудай ерэһэнтэй дашарамдуулагдан энэ газарта улаан булан эмхидхэгдэжэ, түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаха байна. Энэ нютагтахи гүүртэнүүд болон отарануудай малшадые культурнаар хангахын тулада бусадшье хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаа. Малай холын гүүртэ болон отарануудта ажалладаг малшадай культурна эрилтые хангахын зорилгоор комсомолецууд, спортсменүүд, мүн ахалагша классуудай һурагшадай хүсөөр агитационно-уранһайханай бригада эмхидхэгдэхэнь. Иимэ бригада энээнһээ урдань эмхидхэгдэдэггүй байгаа.

Малшадай культурна эрилтые хангаха тушаа зарим тэды амжалта түйлагдабашье, культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ үшөөл нилээд ехэ дутагдалнууд бии байна. Малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй культурна эрилтые хангаха ябадалдахи гол дутагдалнуудай нэгэниинь юун болоноб гэхэдэ, культурын олохон хүдэлмэрилэгшэд энэ харюусалгатай хэрэгые үшөөл хүсэд тоонogүй.

Заиграйн, Сэлэнгын, Иволгын, Бичурын, мүн бусад аймгүйсэдкомуудай дэргэдэхи культурын таһагуудые даагшадай хүдэлмэреэ мүнөө болотор шэнэдхэн табяадүй байһан ябадал дээрэ дурсагдаһан ушарые элитээр баримталан харуулна.

Хүдөө нютагуудта ябуулагдадаг культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри идейно-политическэ талаараа доодо хэмжээндэ байһаар. Культурын министерство, тэрээнэй таһагууд аймгүйсэдкомой культурын таһагуудые үшөөл муугаар хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэртэ зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй. Культурын министерство хүдөө нютагуудтахи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта элдэб янзын бэшэмэл захяа заабариие үшөөл олоор эльгээһээр. Энэнь тэдэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ һаад ушаруулна. Зунай сагта малшадай культурна эрилтэ һайжаруулхын тула культурын бүхы эмхи зургаанууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй.

Зунай бэлшээри дээрэ байрлаһан фермэнүүд болон отарануудай дэргэдэ саг үргэлжын нүүдэл культбазануудые эмхидхэхэ, тэндэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайнаар табиха шухала байна. Культурын байшангууд болон клубууд агитационно-уранһайханай бригаданууудые эмхидхэжэ, тусхай түсэбэй ёһоор малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдые хангаха зэргэтэй. Клубууд болон библиотекэнүүд малажал дээрэ ажаллагшадта гол анхаралаа хандуулха зуураа, колхозойнгоо центр дээрэ ажаллагшадые мүн лэ мартаха ёһогүй.

Малажал хүгжөөлгын асуудалнуудта зорюулагдаһан тематическа вечернүүдые үнгэргэхэ гээшэ ехэ удхашанартай байна. Фермэ, гүүртэ болон отарануудта ажаллагшадай дунда удха һайнтай лекци болон хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэ үнгэргэхэ хэрэгтэй. Һонирхолтой асуудалнуудаар вечернүүдые үнгэргэбэл, һайн байна. «Малажалай түрүүшүүлдэ алдар соло» гэһэн темээр дуунай һайндэр үнгэргэбэл, ашa үрэтэй байха байна. 1955—1960 онуудай турша соо малажал хүгжөөлгын талаар колхозуудай хэхэ хэмжээ-ябуулгануудта зорюулагдаһан саг үргэлжын нүүдэл выставкэнүүд болон альбомуудые эмхидхэлгэ ехэ удхашанартай. Малажалай томо томо гүүртэ болон отарануудта һарадаа 2—3-һаа үсөөн бэшэ кино харуулагдаха зэргэтэй. Малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдтэ кино һайнаар харуулхын зорилгоор байгша оной апрель һарада соносхогдоһон киномеханигууд болон моторнетнүүдай мүрысөөн мүнөө угаа ехэ удхашанартай болоод байна. Малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдые культурнаар хангахын тула республикын театрнуудтахи артистнуудые хүдөө нютагуудта саг үргэлжэ эльгээх шухала.

Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлбэл, малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй культурна эрилтые хангаха тушаа нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Культурын эмхи зургаануудай кадрнуудай эдэбхитэйгээр ажаллабалынь дээрэ дурсагдаһан хэмжээ-ябуулганууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ байна. Малшадай дунда хэгдэхэ культурна хүдэлмэриингөө идейнэ удхашанарта тэдэнэр гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй культурна эрилтые һайнаар хангаха гээшэ культурын хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

АХАЙ ОЛООР ШАХАДАГ БОЛОЁ

Саашадаа гахай олоор шахажа, орон дотороо мя- үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гэй варска Пленум онсо анхаралаа хандуулаа. Нээрээ- е, гахай түргэнөөр үдэдэг, түргэнөөр томо болодог, ээр таргалдаг хадаа мяха абалгаяа дээшэлүүлхэ рэгтэмнай ехээр туhалха байна. Ойрын жэлнүүдтэ он дотор мяха үйлэдбэрилгын 40—50 процентые айн мяхаар дүүргэдэг болохо гэhэн зорилго ян- рска Пленум табиhан байна.

Гахай үсхэбэрилгые эрид хүгжөөхэ, тиин жэлдээ эн зуун толгой гахай шахажа, гүрэндэ олоорнь шаадаг, худалдадаг болохо арга боломжо манай спубликын колхозууд ба совхозуудта яhала бии. хай үсхэбэрилгөөр Тарбагатайн аймагай Хруще- нэрэмжэтэ колхозой хэжэ байhан хүдэлмэри- д, туйлаhан зарим амжалтанууд ба саашанхи тү- үүдынь энээн тухай эли тодоор гэршэлнэ. Колхоз энэ жэлдэ 60 гаран гахай шахажа, таргалуулаад, гү- рэндэ тушааха, хойто жэлдэ 200-hаа үсөөн бэшэ гахай шахахын тулада энэ жэлдэ абаhан бүхы поршоонхонуудаа гарзалуулангүй, худалдангүй байлгаха гэжэ шиидээ. 1960 ондо энэ колхозойхид 500 гахай шахадаг болохо зорилго урдаа табиба.

Гэбэшье, манай республика дотор бүхыдөө гахай үсхэбэрилгэ хангалтагүйгөөр хүгжөөгдэнэ. Аргатай байhан аад, колхозууд гахай олоор шаханагүй, поршоонхонуудаа 2—3 hаратай байхадань олоорнь худалдана, үхүүлнэ. Эдэ дутагдалнуудта эсэс табигдажа, колхоз бүхэндэ гахай олоор шахагдадаг болохо ёhотой.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд гахай шахалгынгаа зарим дүй дүршэл тухай, хэжэ байhан хүдэлмэри ба саашанхи зорилгонууд тухайгаа доро хөөрэжэ үгэбэ.

Ажахын олзо ехэтэй hалбари

ай колхоздо 5—6 жэлэй саада хай яhала hайнаар үсхэбэри- эг боложо байhан аад, hүүлэй удтэ мүн уруугаа орошоhон юм. Энэ юун дээрэhээ болооб , колхозой правлени гахайн- ермэдэ хүсэд анхаралаа хан- агүй, гахайшанаар тушаалда- лнүүдые табидаг, тэжээлэй ба- лдэдэггүй байгаа. Заримдаа зой хамтын гү, али правлениин н дээрэ гахай тухай халта лган болоходо, «зай даа, бай- аб даа: гахай эдиhэнээ ха- а бэшэ» гэжэ хэлэдэгшье хү- байдаг hэн.

зуура, гахайе шадаад үсхөө ха- аршье малhаа дутуугүй ехэ шэмэ, олзо доход үгэхэ юм. Га- шахахада айхабтар түргэнөөр, бодо малда орходоо арба да- үргэнөөр таргалдаг байhанинь жэ. Тиимэhээ богонихон болзор хай шахаад, тарган hайн мя- ажа болохо байна бшуу. Кол- най правлени үнгэрэгшэ жэл- лжэ гахайнгаа фермэдэ зарим анхаралаа хандуулдаг боложо, й жэлнүүдтэ миин лэ гарзада байhанаа, нёдондо гахай үс- лгэhөө 65 мянган түхэригэй доход абаабди. Нёдондо үшөө ехэ олзо абаха байhан аад, ха- ртэ түрэhэн 40-өөд поршоонхо- е хоёр hаратай болохолоорнь дажархиhан, олон поршоонхо- е үхүүлhэн байгаабди. Хэрбээ худалдаhан поршоонхонуудые болотор байлгажа шахаад, рhээ үлүү мяхатай болгоод даа hаа, хэды ехэ мүнгэн абта- йгаа гээшэб? Гансахан тэдэ онхонуудhаа 60—70 мянган гэй олзо абтаха байгаа бшуу. СС-эй Центральна Комитедэй ска Пленумэй түүхэтэ тогтоо- раhанай hүүлдэ манай колхо- шүүд гахай үсхэбэрилгые эрид хүгжөөхэ гэжэ шиидэhэн байна. Ойрын 5—6 жэл соо жэлдээ 500 толгой хүрэтэр гахай дунда зэргээр 130 килограмм шэгнүүртэй болоторынь шахажа, гүрэндөө тушаадаг, худалдадаг болохо гэжэ шиидхэгдээ. Хэрбээ нёдондо хахалагдадаг газарайнгаа 100 гектар бүхэндэ 5,5 центнер гахайн мяха абадаг байhан hаа, 1960 ондо 32,5 центнер абадаг болохобди. Ингэжэ бидэнэр гүрэндэ уялгата ёhоор мяха тушааха, мүн худалдаха түсэбүүдэй гол түлэб гахайн мяхаар дүүргэдэг, колхозно рынок дээрэ 700 гаран центнер гахайн тарган мяха худалдадаг болохо байнабди. Гахай үсхэбэрилгэhөө жэлдэ адагынь хахад миллион түхэриг олзо оруулагдахаар хараалагдана.

Манай гахайшад хадаа гахай шахаха нилээд дүй дүршэлтэй болонхой юм. Мүнөө 30 гахай шахажа байнабди. Тэдэнэймнай зариманиинь 2 центнер хүрэтэр шэгнүүртэй, нюрган дээрээ 7—8 сантиметр хүрэтэр зузаан саалатай боложо байна. Теэд олонхидынь үшөөл hая, июнь hарын эхеэр шахалгада табигдаа. Тэдэнэр бултадаа 8—9 hаратай, нилээд бэсэ хүсэhэн гахайнууд юм. hара хахад соо шахаад, тэдэнэрэй центнер хахадhаа доошо бэшэ амидын шэгнүүртэй, hээр дээрээ дүрүү, мухар hөөм саалатай болгоод, гүрэндэ тушааха, худалдаха гэжэ байнабди. Тиигээд гологдоhон эхэ гахайнуудые, эртэ түрэhэн поршоонхонуудые суглуулжа, мүн 30 гаран гахай намартаа шахагдахаар хараалагдана.

Гахайе мүн шадажа, тэжээлыень тааруулжа шахаха гээшэ ехэхэн удхашанартай юм. Гахайе hайнаар, хабирган дээрээ дүрүүhээ доошо бэшэ саалатай болоторынь шахаха гээ hаа, түрүүшээр шэмэтэ тэжээл, жэшээлхэдэ, хартаабха горьтойгоор эдюулэлсэжэ байха хэрэгтэй. hая шахагдажа эхилhэн гахайнууд тэжээл балай танидаггүй, юушье байгаа hаань хомхойгоор эдижэ байдаг. Тиимэhээ энэ үедэнь тарянай hүүл, отруби гэхэ мэтэнүүдые hайнаар эдюулжэ байха хэрэгтэй. Шахагдажа захалhан гахайнууд түрүүшээр амидынгаа шэгнүүрые сүүдхэдээ килограмм хүрэтэр, үшөө дээшэшье нэмээжэ байдаг. Тиигээд hара шахуу болохолоорнь, шахагдажа байhан гахайнуудта хартаабха үгэлгээ бага болгожо, концентрированнэ тэжээл hайнаар эдюулдэг болохо хэрэгтэй. hүүлшэг тээшээ аргатай байгаа hаа, шахамал гахайнуудта хилээмэ эдюулжэ байхада hайн. Шахагдажа байhан гахайнуудай hайнаар, дуратайгаар эдеэлжэ байхынь тулада тэжээлыень саг үргэлжэ hэлгэжэ, холижо, амтаруулжа байха гээшэ тон шухала. Поршоонхонууд 5—6 hаратайдаа заатагүй заhагдаха ёhотой. Заhамал гахайнуудые шахахада түргэнөөр таргалдаг, тэжээл багаар хэрэглэгдэдэг байна.

Энэ жэлдэ бидэнэр 22 эхэ гахайтай байгаабди. Тэдэнэймнай 17-ниинь түрөөд, 5 гахай үшөө түрөөдүй ябана. Эхэ гахай бүриhөө дунда зэргээр 7 поршоонхо абтаа. Эртэ түрэhэн 17 гахайнуудаа үшөө дахин түрүүлжэ, энэ жэлдэ эхэ гахай бүхэнhөө 12—14 поршоонхо абаха зорилготойбди. Харин ерэхэ жэлнүүдтэ эхэ гахай бүхэнhөө 17—20 поршоонхо абадаг болохо ёhотойбди.

Манай хүдэлмэридэ үшөө ехэ дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон.

Гахаймнай байра hанаhанда хаанашье хүрэнэгүй. Кормозапарнигhаа бэшэ фермэдэмнай механизацилагдаhан ондоо юумэн оройдоошье үгы.

А. Сергеев, Тарбагатайн аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гахайн-товарна фермые даагша.

Гахайе hайнаар харууhалха

хайе hайнаар харууhалжа, ар эдеэлүүлжэл байгаа хадаа уhыень харахаш, үгы hаа, миин таад hалахаш» гэжэ манай кол- гууд тон зүб хэлэдэг. Тиимэhээ шэмэ hайнтай элбэг ехэ тэ- эр эдеэлүүлжэ байхаhаа гад- аг үргэлжэ харууhалжа, сэбэ- байлгаха хэрэгтэй.

най фермэдэ энэ жэлдэ хүдэл- н гурим сахигдадаг болоо. Га- удые эдеэлүүлхэ, тэдэнине сэ- аарта гаргаха, зунай сагта бэл- , байрануудыень сэбэрлэхэ, н буйлуулха, шанаха хүдэлмэ- д гуримшуулагдаhан нэгэ сагта эгдэнэ. Гахайнуудые нэгэ саг- элүүлжэ, сэбэрлэжэ байхада эр даладаг, hайнаар эдеэлдэг Гахайнуудай поршоонхолжо алаар гахайшадай эгээл ха- лгатай хүдэлмэри эхилдэг. Би- эхэ гахайнуудаа түрэлгэдэнь ар бэлэдхэдэгбди. Тиигээд га- удай түрэжэ байха үедэ байра нэгэ хүн үдэр hүнигүй hахижа, а, түрүүлжэ байдаг. Эхэ га- удай байдаг таhалганууд сэбэр- байлгагдадаг, дезинфицирова- эг, сагаадагдадаг байна. Ноб- эхынь тулада эхэ гахайнуудай н таhалганууд соо зөөлэхэн солоомо ехээр хэгдэдэг. Поршоонхонуудай гарахатай хамта ама хамарыень, шэхэ нюдыень хуурай аршуулаар аршадаг, сэбэрлэдэг байнабди.

Поршоонхонуудые зүбөөр түлжүүлхэ гээшэ ехэхэн удхашанартай. Бидэнэр түрүүн гараhан поршоонхонуудые, бултанайнь гарахые хүлеэлтэгүй, эхыень хүхүүлжэ захалдагбди. Энэ арга хэрэглэхэдэ, hайн байhанаа харуулаа. Нарай поршоонхонуудые эхынь hүөөр hайнаар садхаахын түлөө оролдохол хэрэгтэй. hү ехэтэй байхынь тулада түрэхэ дүтэлhэн, hая түрэhэн гахайнуудые шэмэ hайнтай тэжээлээр эдеэлүүлжэ байха шухала. Бидэнэр гахайн түрэхэлөөр томохон шамбай поршоонхонуудыень хойто хүхэнүүдтэнь табяад, багахануудыень урда хүхэнүүдтэнь табидагбди. Юуб гэхэдэ, гахайн урда хүхэнүүд үдхэн hүтэй байдаг юм. Поршоонхо бүхэн өөрын нэгэ хүхэтэй, тэрэнээл ходо хүхөөд байдаг. Эхэ гахайнуудай томо багыень, хэды поршоонхотойень харалсажа, тэжээл эдюулжэ байдагбди. Эхэ гахайнууднай түрэhэнэйнгээ hүүлдэ таба—зургаа хонохолоороо таhалга сооhоон поршоонхонуудтайгаа хамта гаргагдажа, байра соогуураа, дулаан байгаа hаань, газаахи хашаан соогуураа гаража ябадаг. hая гараhан поршоонхонуудай арбаад хонохолоор үнеэнэй үдхэн hү уулгажа, хуураhан зөөлэхэн ооhо эдюулжэ hургадагбди. Ооhо хуураjа эдюулхэдэ, нарай поршоонхо шэшэдэггүй байха юм.

Хабар-зунай сагта бэлшээридэ ябахадань гахайнуудые hайнаар харюулжа, газар hэндүүлжэ байха хэрэгтэй.

Саашадаа бидэнэр гахайнуудайнгаа үүлтэр hайжаруулхын тулада ехэхэн хүдэлмэри хэхээр хараалнабди. Племенной үүлтэрэй азарга гахайнууд захижа асарагдахаар түсэблэгдэнхэй. Урдань манай эндэ эхэ гахайнуудаа илгангүй, томол байгаа hаань, шахадаг hэн. Саашадаа бидэнэр hүрэгтөө хэдэн олоор поршоонхо гаргадаг, hү ехэтэй гахайнуудые үлөөгөөд лэ, бэшыень шахажа, гүрэндэ тушаажа, худалдажа байха гэжэ шиидээбди. hү багатай, үсөөн поршоонхо гаргадаг гахай бариhанай хэрэггүй.

Бидэнэр саашадаа хүдэлмэридөө наукын туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ, гахай үсхэбэрилгын культурые дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдохо байнабди.

А. Сергеева, колхозой гахайшан.

Олон янзын, элбэг ехэ тэжээл хэрэгтэй

ань манай колхоздо гахайнууд аа муугаар үдэдэг, олон гахай дадаггүй байгааб гэхэдэ, тэ- й hайн база байгуулагдадаггүй . Концентрированнэ тэжээл дадаг, зарим үедэ оройдоо ган- ртаабхатай болошоод байдаг абди. Ганса хартаабхаар гахай жа, таргалуулха аргагүй байhа- мэдээтэй. Тиихэдэ гахайнууд- эб янзын тэжээл—концентрат, абха, турнепс, свёкло, овощь, э мэтэнүүдые холижо эдюулжэ дал hайн байдаг.

хознай энэ жэлдэ 117 гектарта уза таряа. Энэ талмай дээрэhээ ургаса хуряабал, хоёр мянга центнер айхабтар шэмэтэй узын буурсагуудые хуряажа, лжа абаха байнабди. Иимэ куруза хуряагаад, одоол гахай- е хэдэн зуугаадаарнь шахаха эй болохо.

ээл буйлуулжа, амтаруулжа а үгэхэдэ тон hайнаар, дура- р эдидэг. Бидэнэр хартаабха гахайда эдюулхынгээ урда тээ заатагүй угаажа сэбэрлээд, ехэнхидээ хэршэжэ шанаад, үгэдэгбди. Гурил түрүүн халуун уhанда хэжэ худхагдаад, дабhалагдаад, гахайнуудта үгтэдэг. Гахайнуудые мүн зүбөөр, зоотехническэ заабариин ёhоор эдеэлүүлжэ байха гээшэ ехэ удхашанартай. Болгоожо, гахай бүхэнине харалсажа, эдеэлүүлжэ байгаагүй хада аргагүй байдаг. Жэшээлхэдэ, түрэхэ дүтэлhэн гахайнуудта хахад hара урдуур бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл багаар үгэдэг боложо, концентрированнэ тэжээлэйнь нормые ехэдхэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, боро тэжээл ехээр эдихэдээ, гүлгэлхэ дүтэлhэн гахай дутуу түрэжэрхижэ болодог. Тиимэhээ дутуу түрэхэгүйнь, зүгөөр түрөөд, hү ехэтэй байхынь тулада шэмэ hайнтай ооhо таряа горьтойхоноор үгэдэг болохо хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэ үбэлдөө тэжээл дутамагтай байжа, зарим гахайнууднай тураа hэн. Харин хабартаа тэжээлыень буйлуулжа байжа эдюулээд, hайнаар адуулдаг болоhомнай яhала таргалжа байна. Бидэнэр тэжээлыень hэлгэхэ зорилгоор илангаяа шахажа байhан гахайнуудтаа халаахай, хэршээд, шанажа эдюулдэгбди. Гахайнуудта илангаяа шахагдажа байhан гахайда тэжээл үдэртөө оло дахин, 3—4 дахин, зүгөөр нэгэ үгэхэдөө таhалжа байгаад эдюулхэдэ hайн байдаг. Юуб гэхэдэ, гахайнууд хомхойрхожо, ехэ тэжээл эдидэг юм.

Зунай сагта үдэртөө 8—9 час соо бэлшээридэ ябажа, нилээд эдеэлээшье hаань, гахайнуудта тэжээлнүүдые нэмэлтэ болгон эдюулхэ хэрэгтэй.

Колхознай гахайнуудтаа эдюулхэ олон янзын тэжээл үшөөл багаар бэлдэнэ. Тиибэшье тэжээлэй база hайжаруулха талаар нилээд хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай.

П. Игнатьева, колхозой гахайшан.

hү hаалгые дээшэлүүлхэб

Би колхозой племенной фермын hаалишанаар ажаллажа эхилhээр 3 жэл болобоб. Урда жэлнүүдтэ колхозойнгоо hаалишадhаа балай үлүү hү hаадаггүй hэм. Харин үнгэрэгшэ жэлдэ 12 үнеэдээ тугалдань хүхүүлэнгүй hаахадаа тус бүриhөөнь мянга гаран литр hү hааhан, 12 тугал тобир тарганаар тэнжээhэн байнаб.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые hайса уншаа, шудалаа hэм. Энэ тогтоол hү hаалгые эрид дээшэлүүлхэ арга замуудые зааhан байна. Гадна, республикын түрүү hаалишад Цырендоржиева, Жамбалова болон бусадай баян дүй дүршэлые халан абахын түлөө хододоо оролдодогби.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые хэрэг дээрэнь бэелүүлэн, 1955 ондо hаамхай үнеэн бүриhөө 3 мянган литр hү hааха уялга абанхайб. Энэ оной июниин 1-нэй мэдээгээр үнеэн бүриhөө 2052 литр hү hаагааб. Үлэгшэ 4 hарын туршада hү hаалгые эрид дээшэлүүлхын тула үнеэдээ hайнаар харууhалха ба эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Би тэжээлэй рацион табихадаа, үнеэдэй амидын шэгнүүрые, hү гаралгыень, ямар тэжээлдэ дуратайень харалсадаг байнаб. Жэшээлхэдэ, «Зоя» гэжэ үнеэн сүүдхэдээ 17—20 литр hү үгэнэ. Тиихэдэ «Анна» гэжэ үнеэн 10—12 литр hү үгэдэг юм. Эдэ үнеэдые адляар эдеэлүүлжэ болохогүй. «Анна» «Роза» хоёрто «Зоя» үнеэндэ орходоо бага тэжээл үгтэдэг.

Үнеэдые илангаяа шродоор эдеэлүүлхэдэ hайн гэжэ hананаб. Энэ тэжээл үгэхэдэ үнеэнэй hүн ехэшье, тоhолигшье болодог. «Шродоор эдеэлүүлхэдэ үнеэд таргалаад, hүеэ багаар үгэдэг» гэжэ зарим hаалишад хэлсэдэг. Тэрээниие би буруу гэжэ hананаб. Манай фермын үнеэд шрот эдижэ захалhаар hүниинь тоhолиг болоо.

Үнеэе зүбөөр hаажа hураха гээшэ тусгаар удхашанартай. Жэшээлхэдэ, hаахынгаа урда тээ, hаажа байхадаа, hаажа дүүргэээд, дэлэнгыень нидхэржэ, массаж хэхэдэ hайнаар эбилдэг, ехэ hү үгэдэг. Гадна, үнеэдые hаахадаа гуримтай байха хэрэгтэй. Би «Снег» гэжэ үнеэе хододоо түрүүшээр hаадагби. Тэрэнэй хойноhоо «Моравка» гэжэ үнеэн hаагдадаг. Иимэ гурим тогтоогоод, тэрэнээ алдаха хэрэггүй.

hү hаалгаар эгээн харюусалгатай саг болобо гээшэ. Энэ үедэ малые hайнаар бэлшээхэ ёhотойбди. Манай фермын үнеэд бүхэли сүүдхэ соо бэлшэдэг. Үдэрынь үнеэдые тусхай адуулгашан харууhалдаг, hүниндөө хоёр-хоёроороо өөhэдөө манадаг байнабди.

Үнеэдээ сүүдхэ соо гурба дахин hаанабди. Тиихэдэ үнеэдээ бэлшээридэнь ошожо hаадаг болообди. Шэмэтэ, ногоон тэжээл үнеэдтээ үдэшэлэн эдюулнэбди. Тиимэhээ үнеэдээ гурбадахяа байрадань hаадагбди.

Үдын аяма халуунда үнеэдээ hөөг бургааhатай бэлшээридэ адуулнабди. Үнеэдэймнай уhалхада таатай зохид горхон бэлшээри дээгүүрнай урдадаг.

Мүнөө жэлдэ кукурузын силос ехээр даража, ерэхэ жэлдэ үнеэдэй ашаг шэмые нилээд дээшэлүүлхэ аргатай болохо байнабди.

М. С. Пикулова, Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Сатирын булан

Малай „найр“

Закаменай аймагай Михайловска сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз посхоодоо хаангүй, сабшалан таряалангаа малда эдюулжэ, тэдэнине «найрлуулжа» байна. Таряалангайнь зарим участогуудые мал харлашатарынь эдижэрхёо. Харахадаа хара буужа, нюдэн халтирна. Гадна, колхознигуудай өөhэдынь 600-гаад толгой мал сабшалан таряалангые үдэр бүри гэшхэжэ, эдижэ ябана. Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр С. Л. Данцев) hанаагаа оройдоошье зобоногүй.

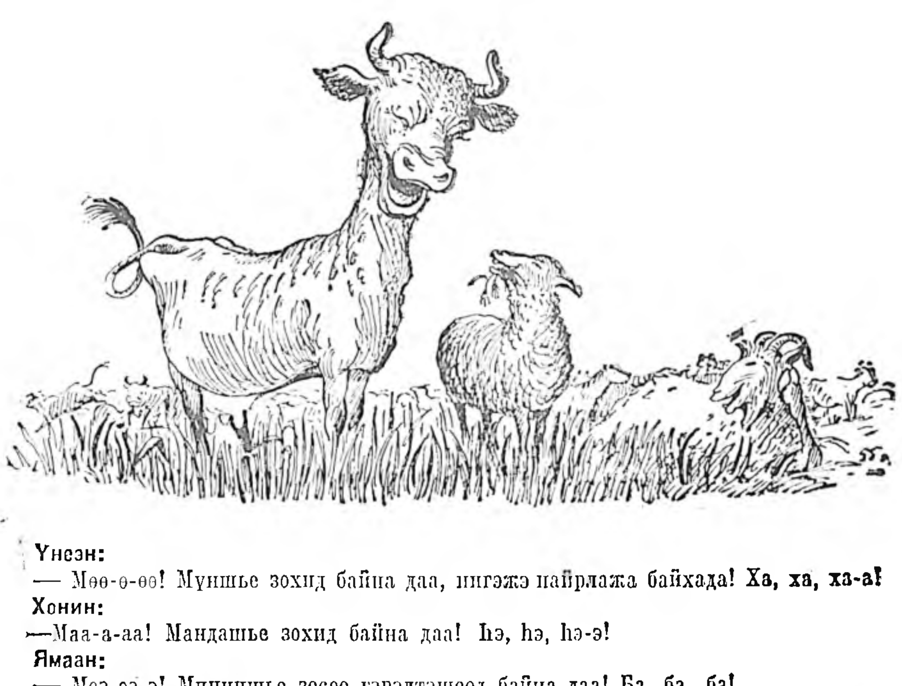
Д. Бадмаев.
Д. Бадмаин.

* * *

Кабанскын аймагай зарим колхозууд таряалангаа малда гэшхүүлжэ, эдюулжэ байна. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой 15 толгой адуун Молотовой нэрэмжэтэ колхозой 5 гектар хара таряае гэшхэhэн, эдиhэн байха юм. Гэбэшье, эндэхи Твороговско сельсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Суворов) энэ асуудалые хаража үзөөд, «адуун адуулгашангүй ябажа, тиимэ юумэ болоо» гээд, ямаршье хэмжээ абангүй орхижорхёо.

Кировэй, Хрущевой, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудай таряалан хүсэд хорёологдоогүй байhаар. Тиимэhээ мал ганса нэгээрээшье, бүлэг бүлэгөөрөөшье таряалангые гэшхэнэ, эдинэ. Теэд ямаршье хэмжээ абтанагүй.

И. Балуров.

Үнеэн:
— Мөө-ө-өө! Мүншье зохид байна даа, ингэжэ найрлажа байхада! Ха, ха, ха-а!
Хонин:
—Маа-а-аа! Мандашье зохид байна даа! hэ, hэ, hэ-э!
Ямаан:
— Мэээ-сэ-э! Миишиье зосоо гэрэлтэшоод байна даа! Ба, ба, ба!

Ф. Балдаевай зураг.

Энэ жэл соо кино харуулагдаагүй

(Редакцида ерэhэн бэшэг)

Манай колхоздо кинокартина саг соогоо асарагданагүй. Жэшээлхэдэ, май hара соо нэгэшье кинофильм харуулагдаагүй байха юм.

Полевой хүдэлмэридэ ябажа байhан колхозннигууд киногой ерэхые бүхэли хабар соо хүлеэhэн байгаа. Теэд, полевой стан, бригадануудта оройдоо кино асарагдаагүй.

Мүн малшад үнинэй кино хараагүй байна. Малажалай фермэ, отарануудай колхозннигуудта энэ жэлэй гараxаhaа хойшо нэгэшье кинокартина асарагдажа табигдаагүй юм.

Холын гүүртэнүүдэй малшадта юундэ кино харуулнагүйбта гэжэ киномеханигуудhаа асуухада «маанадта малай фермэнүүдээр ябажа кино харуулха даалгабари үгтөөгүй» гэжэ харюусадаг.

М. Мархасаев, Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ“ БЭШЭhЭНЭЙ hҮҮЛЭЭР

„Малшадые хүмүүжүүлхэ хэрэг тооногүй“

Манай газетэдэ иимэ гаршагтайгаар толилогдоhон статья соо Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриин муугаар табигдаhан тухай хэлэгдэhэн байгаа.

Манай редакцида КПСС-эй Кяхтын айкомой секретарь нүхэр Модогоевой мэдээсэhэнэй ёhоор, статья соо хэлэгдэhэн баримтанууд булта зүб байба. Тус статья дээрэ дурсагдаhан колхозой партийна эхин организациин бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие hайжаруулхын тула зохихо хэмжээнүүд абтаа. Колхозой партийна эхин организациин секретариин уялгаhаа нүхэр Чернояров сүлөөлэгдэжэ, ондоо хүн hунгагдаа.

Ажалшад амаралтаяа hайнаар үнгэргэнэ

—Советскэ Союзай Конституцяар олгогдоhон эрхээ манай ороной гражданин бүхэн хүсэд дүүрэнээр эдлэнэ. Тэдэнэр ажаллаха, hуралсахаhаа гадна, hайнаар амарха эрхэтэй, —гэжэ культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр Козловская хөөрэнэ.— Энэ эрхэеэ эдлэхын тула манай ороной али бүхы нютагуудта амаралтын гэрнүүд, курортнууд, үхибүүдэй лагерьнууд жэл бүри улам олоор бии болгогдоно. Энэ жэлдэ республикымнай культурна эмхи зургаануудай 240 гаран хүдэлмэрилэгшэд, мүн тэдэнэй 350-яад үхибүүд пионерскэ лагерьнуудта амарха, туристска аяншалгануудта ябаха юм.

Энэ жэлэй түрүүшын сезондо областной партийна hургуулиин лаборант Н. Чащин Читын областиин Дарасун курортдо, Ахын аймагай «Красные Саяны» газетын хүдэлмэришэн Д. Ошорова Түнхэнэй аймагай «Аршанда», М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын уншалгын залые даагша Е. Жаркова урда зүгэй курорт—Железноводскдо, Баргажанай аймагай уншалгын байшангые даагша И. Чирков Горячинскда болон бусад центральна, нютагай курорт, аршаануудта амарха байна.

* * *

Республикымнай hургуулинуудта гүрэнэй ба классhаа класста оролгын экзаменууд үнгэрэгдэжэ дүүрэбэ. Мүнөө hурагшад зунай амаралтада гаража, пионерскэ лагерьнуудта туристска аяншалгануудта ошожо, нүгөө зариманиинь эжы, абанартаа, түрэл колхоздоо туhаламжа үзүүлэн, хүдэлмэрилжэ, сэбэр hайхан агаарта амаржа байна. Тиихэдэ hургуулиин багшанар эхэ hайхан оронойнгоо газар дайдануудаар туристска аяншалгада, экскурсида гараха, зариманиинь аршаан, курортнуудаар амарха байна. Амаралтын гэрнүүдтэ 340, центральна курортнуудта 194 багшанар амарха ба туристска аяншалгада—50, экскурсида 50 хүн хабаадалсаха юм. Экскурсида гарагшад Москва, Ленинград, Сочи, Кисловодск городуудаар, Крым ба Кавказаар ябаха маршрудтай. Энэ экскурсида багшанар, үхибүүдые хүмүүжүүлэгшэд болон арадай-гэгээрэлэй таhагуудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаха байна.

* * *

Бэлэдхэлэй ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком энэ жэлдэ республикын хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ 575 путёвко үгэhэн байна.

Эдэнэй тоодо трактористнууд, зоотехнигүүд, агрономууд оролсоно. Жэшээнь, Иволгын МТС-эй трактористнууд М. Налетов, А. Бирков гэгшэд Крымэй курортнуудта амаржа ерээ. Кыренэй МТС-эй тракторист Кобелев Усолье курортдо, тус МТС-эй зоотехник Манзуров «Аршанда», Сэлэнгын МТС-эй МТМ-е даагша Жарких Кисловодскдо амараа.

* * *

Энэ жэлдэ республикын нютагай промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай обком центральна курортнуудта 48, амаралтын гэрнүүдтэ 130-аад путёвко республикын предприяти, завод, фабрикануудай хүдэлмэришэдтэ үгэhэн байна.

Иркутска областиин Усолье курортдо Кабанскын аймагай хүдэлмэришэн И. Токмаков түлбэригүй путёвкоор амараа. Тиихэдэ hэеы даралгын фабрикын хүдэлмэришэн А. Шагунова, Железнодорожно районой промкомбинадай оёдолшон Н. Урлапова гэгшэд тус курортдо амаржа байна. Читын областиин Дарасун курортдо мебельнэ фабрикын модошо дархан Е. Бирданов, Кабанскын промкомбинадай директор Краснопёров гэгшэд амарба. Тэрэшэлэн Садгород, Кисловодск курортнууд болон Түнхэнэй «Аршан» ба Горячинскда 50 шахуу хүн амаржа байна.

Мүн коммунальна ажахын, финансово-банкын, медицинскэ, гүрэнэй эмхи зургаануудай, промышленна барилгын материалнуудай болон гүрэнэй худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомууд хамта дээрээ 370-аад путёвко центральна ба нютагай курортнуудта, 800 гаран путёвко амаралтын гэртэ, 1800 путёвко пионерскэ лагерьнуудта үгэhэн байха юм. Энээнhээ гадна, республикын предприяти, эмхи зургаанууд, фабрика, заводуудай хүдэлмэришэд болон албахаагшад «Учитель» гэжэ амаралтын гэртэ нэгэ үдэрэй путёвкоор амарха байна.

Т. Бадмаев.

Вьетнамай Демократическа Республикын делегаци СССР ба КНР ошохоор мордобо

Президент Хо Ши Минэй мэдүүлгэ

ХАНОЙ, июнин 22. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Советскэ Союзай ба Хитадай Арадай Республикын правительствонуудай уряагаар эдэ оронуудта ошохоёо Вьетнамай Демократическа Республикын ба Вьетнамска ажалшадай партиин делегаци мүнөөдэр Ханойһоо мордобо. Делегациие Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин толгойлно.

Делегациин гэшүүдэй тоодо Вьетнамска ажалшадай партиин генеральна секретарь Труонг Шин, Вьетнамска ажалшадай партиин ЦК-гэй гэшүүн Нгуен Дуи Тринь, промышленностиин ба худалдаа наймаанай министр Фан Ань, хүдөө ажахын ба ой модоной ажахын министр Нгуен Ксюан Ием, финансын министр Ле Ван Хьен, гэгээрэлэй министр Нгуен Ван Ксюен, гадаадын хэрэгэй министрын орлогшо Унг Ван Кьсем, элүүрые хамгаалгын министрын орлогшо Фам Нгок Тханк.

Мордохынгоо урда тээ президент Хо Ши Мин иимэ мэдүүлгэ хэһэн байна:

Хүндэтэ эсэгэ оронойхид!

Советскэ Союз ба Хитадай Арадай Республика манай ханинар мүн. Советскэ Союзай ба Хитадай Арадай Республикын уряалаар Вьетнамай Демократическа Республикын правительство, Вьетнамска ажалшадай парти мүнөөдэр делегациие Советскэ Союз ба Хитадай Арадай Республика ошохоор мордохуулба.

Энэ делегациие толгойлхо болоһондоо би золтойб, манай энэ ошолго хадаа вьетнамска арадай, Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын ба ахадүү хоёр оронои арадуудай, правительствонуудай хоорондын ахадүүгэй хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ гэжэ этигэнэб.

Москвада болоһон митинг тухай, Дж. Неругэй хэһэн пресс-конференци тухай мэдээсэлнүүдые индийскэ газетэнүүд толилбо

ДЕЛИ, июнин 22. (ТАСС). Советскэ Союз Инди хоёрой хоорондын хани барисаанда зорюулагдажа «Динамо» стадион дээрэ июнин 21-дэ болоһон митинг тухай, Дж. Неругэй хэһэн пресс-конференци тухай мэдээсэлнүүдые бүхы газетэнүүд ехэ гаршагтайгаар эли газарта толилжо байна. «Булганин Инди ерэхээр зүбшөөлөө үгэбэ» гэһэн томо гаршагтайгаар диилэнхи газетэнүүдынь хэблэгдэбэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблей нээгдэбэ

ХЕЛЬСИНКИ, июнин 22. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблей мүнөөдэр нютагай сагаар 16 час 45 минутада «Мессухалли» гэжэ зал соо нээгдэбэ. 90 оронуудһаа ерэһэн 2 мянга шахуу делегадууд, хэблэлэй радиогой, киногой, олон тоото түлөөлэгшэд заседаниин залда сугларба. Туйлай ехэ зал гүрэнүүдэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Генеральна Секретарь Жан Лаффит гэгшын дурадхалаар 150 хүнһөө бүридэһэн Ассамблейн президиум һунгагдаба.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй түрүүлэгшэ Фредерик Жолио-Кюри мүнөөдэрэй заседаниин түрүүлэгшэнэр һунгагдажа, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблейе нээбэ. Финляндидахи Нюландска губерниин губернатор Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн Вяйне Мелтти финскэ эб найрамдалай тала баригшадай үмэнэһөө Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблейдэ ерэгшэдтэ хандажа баярай үгэ хэлэбэ. Бельгиин Королева Елизавета, г-жа Рамешвари Неру, Мексикын президент байһан Ласаро Карденас, Франциин Национальна суглаанай хүндэтэ түрүүлэгшэ Эдуард Эррио гэгшэдһээ ерэһэн амаршалгын бэшэгүүд заседани дээрэ уншагдаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй түрүүлэгшэ Фредерик Жолио-Кюри удаань үгэ хэлээ.

Сан-Францискода болоҗо байгаа ООН-эй ойн сесси дээрэ

САН-ФРАНЦИСКО, июнин 21. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** ООН-эй ойн сессиин хүдэлмэреэ эхилһэнһээ хойшо сессидэ хабаадагшад олоороо уулзана. США-гэй президент Д. Эйзенхауэр ООН-эй ойн сессидэ хабаадаһан гүрэнүүдэй делегацинуудай толгойлогшонорой хүндэлэлдэ июнин 21-дэ уулзалга хэбэ. Советскэ Союзай делегациие толгойлогшо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов уулзалга дээрэ байлсаа.

В. М. Молотов Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Пинэтэй июнин 21-нэй үдэр уулзаа.

США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес ООН-эй ойн сессидэ хабаадаһан гүрэнүүдэй делегацинуудай толгойлогшонорой хүндэлэлдэ үдэшэлэн обед үгөө. Советскэ Союзай делегациие толгойлогшо В. М. Молотов обед дээрэ байлсаа.

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Макмиллантай эндэ июнин 21-нэй үдэшэлэн уулзаа. Тэдэнэр уулзажа хөөрэлдэхэдөө уласхоорондын байдалдахи мүнөө үеын асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

САН-ФРАНЦИСКО, июнин 22. (ТАСС). ООН-эй ойн сессиин июнин 21-нэй үглөөнэй заседани дээрэ Бельгиин, Англиин, Бразилиин, Сириин, Даниин, Чилиин ба Либериин делегадууд үгэ хэлээ. Бельгиин гадаадын хэрэгүүдэй министр, урдань ООН-эй Генеральна Ассамблейн нэгэдэхи сессиин түрүүлэгшэ байһан Спаак гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэлэн ажабайха принципүүдые бэелүүлхыень делегадуудые уряалаа. Спаак «уласхоорондын харилсаануудай һайжаралгые» амаршалаад, агуухэ дүрбэн гүрэнэй толгойлогшонорой болохоёо байгаа хэлсээн уласхоорондын түгшүүрилые саашадань һуларуулгада туһалха ёһотой гэжэ мэдүүлбэ. Тэрэ хадаа арадууд бүгэдэ ниитээрээ эб найрамдал хүсэнэ гэжэ тэмдэглээд, ООН-эй Уставай принципүүдые нарииаар сахин, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө ажаллахыень ООН-эй гэшүүдые уряалаа.

Удаань үгэ хэлэһэн Англиин делегациие толгойлогшо гадаадын хэрэгүүдэй министр Макмиллан «хоёр лагерьта» хабаатай гүрэнүүдэй ООН дотор байһан ушар хадаа «аюулгүйе хамтаараа хамгаалха» арга ООН-до олгоногүй гэжэ мэдүүлбэ. Макмиллан хадаа Хойто-Атлантическа Союз, СЕАТО ба тэдээн шэнги хархис бүлэглэлнүүдэй байгуулагдаһан ябадалые зүбтүүлхэ гэжэ һэдэбэ. ООН хадаа гүрэнүүдэй хоорондоо һанамжануудаа элирхэйлэн ойлголсохо, бултадаа зүбшэһэн шиидхэбэри гаргаха арга олгохо байна гэжэ английска делегат мэдүүлээ. Зүүн ба баруун оронуудай хоорондын харилсаануудта һүүлэй үе хүрэтэр байһан түгшүүрил захагүй удаан үргэлжэлхэ гэжэ һанахаар байгаа, гэбэшье уласхоорондын оршон байдалда «сэлмэлгэ» һаяхан болоо гэжэ тэрэ хэлэбэ. Гэхэтэй хамта, агуухэ гүрэнүүдэй нягтаар харилсан ажаллаха арга боломжодо һэжэглэжэ байһанаа Макмиллан мэдүүлээ. Уласхоорондын харилсан ажаллалгын зэбсэг болгон ООН-ие бэхижүүлхэ хэрэгтэ Англи өөрынгөө хубитые оруулха байна гэжэ Макмиллан үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Бразилиин делегациие толгойлогшо Сиро дэ Фрейтас Вале арбан жэлэй турша соо оршожо байха зуураа, ООН зарим тэды һайн хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэбэ. Атомна саг үедэ дайн хадаа гадаадын политикын зэбсэг болгогдон хэрэглэгдэхэ ёһогүй гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Сириин гадаадын хэрэгүүдэй министр, сирийскэ делегациие толгойлогшо Азем Азиин ба Африкын оронуудта сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ургажа байһаниие тэмдэглэбэ. Һүүлэй арбан жэлэй турша соо, гэжэ тэрэ мэдүүлбэ, Азиин ба Африкын 700 миллион хүн зон бэеэ даанхай байдалтай болоо. «Арбан жэлэй урда тээ Азиин ба Африкын арадуудай голос арай арайхан дуулдажа байһан юм... Гэбэшье, һүүлэй үедэ энэ голос Бандунгһаа тодоор, һуртэй шангаар дуулдаһан байна». Бандунгска конференци эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ һайн оруулалта болоо гэжэ тэрэ үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. «Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй долгин хадаа дабагдашагүй ехэ хүсэн мүн. Энэ долгин арабска Хойто Африкын эрьенүүдые сохижо байна. Олон зуугаад миллион хүнүүд хохидолдо орожо, хүлһэ ба шуһаяа адхажа, дотоодын туйлай ехэ бэрхэшээлнүүдтэй ба гадаадаһаа дотоодын хэрэгтэ оролсохо ябадалтай тэмсэжэ, эрхэ сүлөөгөө туйлан олоо».

Ойн сессиин түрүүлэгшэ Ван Клеффенс сирийскэ түлөөлэгшын үгые таһалха гэжэ һэдээ, гэбэшье сессиин делегадуудта дэмжэгдэн, Азем үгээ саашань үргэлжэлүүлээ.

ООН-эй ойн сессиин июнин 21-нэй үдэрэй заседани дээрэ Израилиин, Пакистанай, Шэнэ Зеландиин, Даниин, Грециин, Колумбиин, Панамай ба Исландиин түлөөлэгшэд үгэ хэлээ. Тэдэнэр Нэгэдэмэл Нацануудай Организациие саашадань бэхижүүлхые, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын тулада саашадаа улам схээр оролдохые уряалһан байна.

Футболоор «Динамо» спортобщество соогоо түрүү һуури эзэлхын түлөө у... удынхид иркутскынхид хоёр Улан-Удэ городой «Динамын» стадион дээрэ и... нин 21-дэ мүрысэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мүрысөөн болоҗо байна.

А. Мантаевай фо...

СПОРТ

„Динамо" обществын түрүү һууриин түлөө

Уржадэр «Динамо» стадион дээрэ футболоор «Динамо» гэжэ һайндуранай спортивна обществын Центральна Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдөө. Эндэ Иркутскын ба Улан-Удын футболистнарай хоорондо шанга наадан болоо.

Нааданай 20 минутын үнгэрөөд байхада Улан-Удын спортсмен Соколов айлшадайнгаа ворота руу бүмбэгэ сохин оруулба. Тэрэ гэһээр улан-удынхид добтолгоёо һуладхангүй наадажа, мүрысөөнэй түрүүшын хахадые 2:0 тоотойгоор дүүргэбэ.

Мүрысөөнэй хоёрдохи хахадта Иркутскын футболистнар амжалта туйлаха эрмэлзэлгэтэйгээр шанга добтолгонуудые хэбэ. Тиин на... түлэг дундаа спортивна талмай... дунда болоҗо байба. Айлшад... толгоёо шангадхажа, улан-уд... дэй воротагай дэргэдэ бэрхэтэй... дал тохёолдобо. Манай спор... нүүд алдуу хэжэ, иркутскынхи... метрһээ ялын бүмбэгэ сохихо б... бо. Шангаар сохигдоһон бүмб... манайхинай вратарь габшагай... боноор һүрэн бариба.

Хоёр талаһаа шанга добтолго... болобошье, алишье команда... нэмэжэ шадабагүй. Наадан 2:0... тойгоор, Улан-Удын футболист... илалтаар дүүрэә.

Г. Зильб...

Футболоор РСФСР-эй түрүү һууриин тү...

Футболоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй түрүүшын хахад дүүрэхэ дүтэлөө. Мүнөө футболистнарай 20 уулзалга болоод байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор Хабаровскын команда — түрүү, Владивостогой «Луч» команда — хоёрдохи, Свободный городой локомотив... — гурбадахи, Благовещенск, ... команданууд 4—5-дахи, Улан-... «Локомотив»—6-дахи, Комсомо... на-Амуре городойхин 7-дохи һ... нуудые эзэлээд байна.

С. Живан...

* * *

Уржадэр БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ футболоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө дальне-восточно зональна хоёрдохи хахадай мүрысөөн эхилбэ. Энэ мүрысөөндэ Улан-Удын ПВЗ-гэй «Локомотив» обществын футболистнууд Благовещенск городой «Динамо» обществын футболистнуудтай уулзаба.

Нааданай эхилэн сасуу локомотивайхид шангаар добтолжо, арбаад минутын туршада айлшадай воротагай хажууда түгшүүрилтэй байдал тохёолдуулаа. Саашадаа эдэнэрэй наадан бүри һонирхолтойгоор үргэлжэлбэ. Нааданай 20-дохи мину... айлшадай хамгаалагшадай ... нааданай гурим эбдэжэ, 11 мет... ялын бүмбэгэ өөрынгөө ворот... сохиулха болобо. Тиигэжэ «Ло... тив» обществын добтологшо М... шадабаритайгаар бүмбэгэ со... тоо нээбэ.

Саашадаа тус командын хоор... үсэд шанга тулалдаан бо... нааданай нэгэдэхи хахад «Л... мотив» обществын футболистну... илалтаар дүүрэбэ.

Хоёрдохи хахадта хоёр кома... хоорондо бүри шанга тулалдаа... лоо. Благовещенск городой ф... листнуудай тоо нээхэ гэжэ ... оролдобошье һаань, улан-уд... воротагаа шадабаритайгаар ... гаалжа, тоо нээлгэбэгүй.

Энэ уулзалга 1:0 гэһэн тоото... ПВЗ-гэй «Локомотив» общес... футболистнуудай илалтаар дү...

А. Игум...

Городой паркнуудай хүдэлмэри һайжаруулха

Зунай урин дулаан саг ерэжэ, городой хэдэн мянгаад ажалшад парк, сэсэрлиг, спортивна стадион гү, али набша намаагаа дэлгэһэн арал, шугы ошожо амаралтынгаа үдэрые, мүн сүлөөтэй сагаа үнгэргэнэ. Тиимэһээ ажалшадай зунай амаралтые зүбөөр, һайнаар эмхидхэхэ гээшэ советскэ, профсоюзна болон комсомольско организацинуудай хойшолуулагдашагүй зорилгонуудай нэгэн болоно. Энэ хадаа илангаяа манай городой эрхэ байдалда шухала, юундэб гэхэдэ городнай тооһотой, ногоон таримал модонууд, ургамалнуудаар үсөөн.

Улан-Удэ городые болбосон түхэлтэй болгохо талаар һүүлшын жэлнүүдтэ бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Эндэ 4 парк, хэдэн олон сэсэрлигүүд бии. Кино, театрнуудай тоо олошороо. Тиигэбэшье, эдэ бүгэдэ ажалшадай культурна эрилтые гүйсэд хангажа үшөөл шаданагүй. Ажалшадай зунай амаралтые үшөөл муугаар эмхидхэнэбди, энэ талаар бии байһан бүхы арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Зунай сагта олонииитэ ажалшадай сэнгэхэ, амарха хэрэгтэ сад болон паркнууд тон ехэ үүргэ дүүргэдэгынь элитэ. Городской культура ба амаралтын парк, паровозо-вагонно заводой, мүн түмэрзамшадай паркнууд жэл бүри улам гоё һайхан болоно. Хүдэлмэреэ һонирхолтой болгохо хэрэгтэ паркын хүтэлбэрилэгшэд бага бэшэ оролдолго гаргана. Энэ зунай сезондо зорюулагдажа паркнуудта хэдэ хэдэн шэнэ барилганууд хэгдээ. Жэшээнь, городой культурын ба амаралтын паркда үхибүүдэй аттракционууд нээгдээ, «Волшебный домик» гэжэ атракцион, уншалгын шэнэ зал болон бусад һаяар хүдэлжэ эхилхэ юм. Харуулан ойлгуулха зүйлнүүд нёдондо жэлэйхидээ оробол парк соо һайнаар эмхидхэгдээ, лекци, тематическа вечернүүд болон кинофестиваль олоороо үнгэргэгдэдэг болоо.

Гэбэшье, паркнуудай түхеэрэлгэнүүд, мүн тэндэ ябуулагдадаг культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин удха, маягынь ажалшадай эрилтые дүүрэн хангажа шаданагүй. Городой культура ба амаралтын паркын энэ зунай сезон үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 2 неделеэр, бусад паркнуудтахи зунай сезон нэгэ неделеэр гээгдэжэ нээгдэһэн байна. Городой амаралтын паркда аттракционууд үсөөн юм. Таримал модонуудай заримаинь парииханууд. Тэндэ хүнэй ябаха аллейнүүдынь заһагдаагүй, спортивна болон хүүгэдэй сэнгэхэ, наадаха тусхай түхеэрэлгэтэй талмайнууд үгы байна.

Эдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитет, мүн тэрэнэй культурын таһаг зохихо анхаралаа хандуулнагүй.

Мүн тэрэшэлэн түмэрзамшадай парк тухай ажалшадай зүгһөө хэдэн олон гомдолнууд болон дурадхалнууд советскэ органуудта ороно. Энэ парк манай городой эгээн түрүүшын парк гэжэ тоологдоно. Түмэрзамшадай парк энээнһээ урда тээ Улан-Удын залуушуулай сэнгэхэ, амарха эгээн дуратай газарынь байһан юм. 1930-аад онуудаар комсомолецууд болон залуушуул паркаяа болбосон түхэлтэй ба гоё һайхан болгохын тула бага бэшэ оролдолго гаргаһан байгаа. Мүнөө үедэ энэ парк муу байдалда оронхой. Железнодорожно райсовет, түмэр замай узелай хүтэлбэрилэгшэд, транспортын профсоюзна организаци паркые заһабарилха хүдэлмэриие хэдэн жэлэй турша дотор бэе бэедээ хаялсажа байдаг. Райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Панов, түмэр замай 4-дэхи отделениин начальник Рыбинский болон районно профсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ Шкаев гэгшэд ажалшадай культурна эрилтые хангаха уялгаяа хүсэд дүүргэнэгүй.

Тус паркын танцевальна талмайн сүмэршэһэн полые, дүүжэнүүдые, мүн тэндэхи һандали гэхэ мэтые заһабарилхын тула шухала хэрэгтэй материал түмэр замай узелда олдоногүй гэжэ хэлэбэл хэншье үнэншэхэгүй. Паркын администраци болон заводой ниитын организацинууд паркаяа гоёохо тушаа бага бэшэ хүдэлмэри хэбэшье, гоёолтын шэнэ мододые тариха тушаа өөдтэй юумэ хэнэгүй. Хүнэй ябаха аллейнүүдэй хэгдээгүй дээрэһээ тэндэхи бургааһа, сагдуулнууд булта гэшхэгдэшэнэ.

Тус парк энэ зунай сезониие муу бэлэдхэлтэйгээр угтаа. ПВЗ-гэй хүтэлбэрилэгшэд паркаа болбосон түхэлтэй болгохо талаар хэгдэдэг хүдэлмэриие түмэрзамшадай үдэртэ тулгажа хэдэг заншалтай болонхой. Энэ үдэрынь август һарын эхеэр болодог тула, паркын хаагдаха сагынь дүтэлөөд байдаг. Иимэ таарамжагүй ябадалтай түмэр замай райсоведэй гүйсэдком эбсээд байдагынь гайхалтай байна.

Паркын хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ хиналта табидаггүй дээрэһээ горсоведэй гүйсэдхэхэ комитет мүн лэ зэмэтэй.

Паркнуудта ябуулагдадаг культурна хэмжээ-ябуулганууд үшөөл идейнэ доодо хэмжээндэ табигданхай. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, шэнэ техникые нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин новаторнуудай портредүүдые, тэдэнэй дүй дүршэл харуулһан диаграмма, плакадууд гэхэ мэтые зуража паркнуудаар үлгэхэ шухала байна. Энээнтэй зэргэлүүлэн ажалай, мүн ниитын журам эбдэгшэдые, капитализмын үлэгдэлнүүдһээ үшөө сүлөөрөөгүй, гээгдэнги хүнүүдые зураглан харуулхада болоно.

Паркнуудта амархаяа ерэһэн ажалшадта зорюулжа удха һайнтай лекци олоор уншахын тула тематическа вечернүүдые саг үргэлжэ үнгэргэхэ гээшэ ехэ удхашанартай. Гэбэшье, энэ талаар городой культурын ба амаралтын парк үшөөл бага юумэ хэнэ. Жэшээнь, паркын нээгдэһэнэй түрүүшын неделинүүдтэ хэдэ хэдэн тематическа вечернүүд эндэ үнгэргэгдөө. Жэшээнь, «Гайхамшагта хүнүүдэй ажабайдал» гэһэн темээр тематическа вечер болоо. Ленинэй ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай лекци энэ вечер дээрэ уншагдажа, кинофильм харуулагдаа. Мүн ахалагша классуудай һурагшадта зорюулагдаһан тематическа вечер болоо. «Һургууляа дүүргэгшэдтэ мэргэжэл олоходонь яажа туһалхаб» гэһэн темэнүүдээр түрэлхидтэ зорюулагдаһан вечер үнгэргэгдөө. «Болбосоролой аттестат» болон бусад фильмнүүд вечертэ сугларагшадта харуулагдаһан байна. Иимэ вечернүүдтэ хүн зон хододоо олоороо ерэдэг.

Хүн зоной дунда ойлгосотой ба удха түгэлдэр лекцинүүдые уншалгада дүй дүршэлтэй лекторнүүдые хабаадуулха хэрэгтэнь научна ба политическэ эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын республиканска отделени паркнуудта зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй. Гадна, паркнуудта концертнүүд үсөөн табигдана. Гүрэнэй Бурят-Монголой филармони хаа яа концерт табибашье, гансал городской культурын ба амаралтын паркые хангадаг байна. Бусад паркнуудта оройдоошье ошодоггүй заншалтай юм. Мүн уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй хүсэн энэ хэрэгтэ гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Республикын Культурын министерство паркнуудта концерт табижа байхыень филармонидо зохихо эрилтэ табиха зэргэтэй. Ажалшадай амаралтынгаа үдэрые үнгэргэхэдэ таатай зохид Сэлэнгын, Үдын зүүн эрьенүүд, Дээдэ-Берёзовко мэтын гоё һайхан газарнууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Юундэб гэхэдэ, ажалшадай тэндэ ошохын тула оройдоол 2—3 автобусуудые, машинануудые автотранспортын конторо үгэдэг байна. Мүн Улан-Удын пристаниин пароходуудые хүн зониие зөөлгэдэ гүйсэд хабаадуулха байна. Ногоон арал дээрэ ажалшадай һайнаар амархын тула тэндэ зохихо түхеэрэлгэнүүд (танцевальна, спортивна талмайнууд гэхэ мэтэ) хэгдэнэгүй. Городһоо Ногоон арал ошохо харгы хүсэд заһабарилагданагүй. Энэ хэрэгтэ ехэ хэмжээнэй мүнгэ һомологдонхой, гэбэшье городской райсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Еремин мүнгэн зөөри ашаглаха тушаа юушье хэнэгүй.

Паркнуудай хүдэлмэридэхи дурсагдаһан эдэ дутагдалнуудые ойрын саг соо усадхаха тушаа ажалшадай депутадуудай городской Совет хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһан байна. Эдэ хэмжээнүүдэй дүүргэлтые Улан-Удын городской Совет саг үргэлжэ шалгажа байха зэргэтэй.

Ажалшадай зунай амаралтые эмхитэйгээр үнгэргэхэдэнь профсоюзна, комсомольско организацинууд зохихо туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай. Эдэнэй эдэбхитэй туһаламжын ашаар харюусалгатай ба хүндэтэй энэ зорилго гүйсэд дүүргэгдэжэ шадагдаха байна.

Е. Моссорова, Улан-Удын Горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

Һурагшад экскурсяар Улан-Удэ ерэбэ

Мухаршэбэрэй аймагай Х... лойн дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагшад эрхим һурал... раа, журамаараа һургуули ... шалгардаг юм. Мүн ниитын ... мэридэ эдэбхитэйгээр хабаа... даг.

Һаяхан энэ классай һура... классайнгаа хүтэлбэрилэгшэ ... Г. З. Захарченкын хүтэлбэри ... Улан-Удэ экскурсяар ерээ. Тэ... уранзурагуудай, хизаар ороно... жэлэлгын республиканска ... нүүдтэ ороо. Гүрэнэй Ленинэ... денто оперо ба баледэй театр... баровска хүгжэмтэ-комедиин ... рын табиһан Кальманай «... Монмартра» гэжэ зүжэг һо... хараһан байна.

Мүн Сэмбын фабрикада, М... зированнэ шэлэй заводто ошо... нөө үеын түрүү техникэтэй та...

Һурагшадые Ленинэй орден... ровоз бүтээлгын заводой ... илангаяа һонирхуулба. Тэдэнэр... паровоз, вагонууд яажа бүтээ... гэжэ хараһан, шэнэ шэнэ түх... гэнүүдые: паровозуудые үргөөд... даг хүсэтэ дүүжэн крану... центробежнэ томо станок гэхэ... хараһан байна.

Экскурсынгаа һүүлээр һура... түрэл колхозуудтаа ошожо аж... хань.

Б. Ябжа...

Редакторай ор...
О. ГОМБОЕ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора — 32-74. отв. секретаря —27-37. парт іной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74. корректорская—22-67. бухгалтерия 27-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00489 Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 32...